

Vetőmag

X. évfolyam, 2003/1

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Elnök: Dr. Hullán Tibor

10 éves a Vetőmag Termék Tanács

Hogyan tovább?

1993. augusztus 25-én tartotta a Vetőmag Termék Tanács alakuló ülését a Kertészeti Egyetem dísztermében. A 10 év nagyon hamar elrepült. Az ügyvezetés nevében szeretnék az elmúlt 10 év tisztségviselőinek és tagságunknak ezúton is köszönetet mondani segítségükért.

A Vetőmag Termék Tanács szakmai munkáját értékelni nem tisztem. Ez a feladat a tagokra, illetve az Alapszabályban rögzített Bizottságokra hárul. A magam részéről csak remélhetem, hogy nem tekintik a tagdíjat kidobott pénznek. Amivel most foglalkozni kell az a jövő.

Engedjék meg, hogy előljáróban a számokra hivatkozzam. A csatlakozásra váró országok közül Magyarország az egyetlen, akinek agrár-külkereskedelme pozitív aktívumot mutat (lásd. külön cikket). Vetőmagban ma Magyarország az EU harmadik beszállítója. A magyar vetőmag export-import arányát az 1. sz. táblázat tartalmazza, melyből látható, hogy exportunk sajnálatos módon csökken, vetőmagimportunk – kis jóakarattal – változatlan. A vetőmagexport „célországok” szerinti változását a 2. sz. táblázat foglalja össze. Az elmúlt évtizedben nagyon visszaesett – meghatározóan nem a mi hibánkból – a FÁK piac felé irányuló vetőmag-exportunk. Jelentősen nőtt viszont a CEFTA és az „Egyéb” országokba kiszállított vetőmag aránya. Az EU-t tekintve az arányról az mondható el, hogy tendenciájában inkább stagnált, mint csökkent. Az EU vetőmagexportján kívül jelentős importőr is. Az importja ráadásul azokból a fajokból tevődik össze, ahol mi exportképesek vagyunk (kalászos gabonafélék, kukorica, olajnövények, fűfélék, hüvelyesek, stb.).

Egy biztos: kemény gazdasági küzdelem van, ahol minőségben, mennyiségben és a teljesítés idejében is versenyképeseknek kell lennünk.

A határok majdani megszűnése azt kell jelentse számunkra, hogy nemcsak szabadon lehet kiszállítani, hanem szabadon lehet behozni is azt a fajtát, ami az EU közös fajtalistán szerepel és minősége megfelel az EU előírásoknak. A behozatalhoz azonban az

is kell, hogy a vevő, a magyar gazdálkodó vállalja az ismeretlen fajta termesztésének rizikóját. Ez leegyszerűsítve – a magyar vetőmag-forgalmazók számára – azt jelenti, hogy a bizalmat nemcsak az export érdekében, hanem a belföldi felhasználók felé is meg kell tartani. Az EU tagság tehát minden Vetőmag Termék Tanács tag számára nemcsak új lehetőségeket jelent, ami növeli gazdaságaink eredményességét, hanem feladatot is, „bel- és külpiacra” egyaránt.

A magyar Vetőmag törvénynek és végrehajtási rendeleteinek teljes körű harmonizációja folyamatban van. Erről eddig is sokat irtunk, de a jövőben részleteiben is meg fogják ismerni a Vetőmag Termék Tanács tagjai a változásokat.

Az alkalmazkodás kényszere azonban a Vetőmag Termék Tanácsra is vonatkozik. Figyelembe kell vegyünk az elmúlt évek tapasztalatait, a változó Agrárrendtartási törvényt és alkalmazkodnunk kell az EU-ban működő civil szervezetek rendjéhez. Legfontosabb követelmény azonban, hogy a megváltozott körülmények között a tagsággal és a Vetőmag Termék Tanáccsal szemben felmerült kérdésekre megfelelő választ adjunk. Az új helyzet szemléltváltást és annak eredményeként az Alapszabály kisebb módosítását igényli.

Mik azok a területek, ahol módosítást javasolnánk?

Az 1993. évi Agrárrendtartási törvény a Termék Tanácsokat az állami-

gazdálkodáshoz szervesen kapcsolódó, koordináló szervezetekként kezelte. A hangsúly az adatnyilvántartásra, adatok kezelésére és az adatszolgáltatásra helyeződött. Ez, mint követelmény változatlan, de legalább ilyen hangsúlyozott kell legyen a piacra jutás, az eredményes pályázatadások segítése és a térségek eltérő viszonyaihoz való alkalmazkodás elősegítése. Vagyis

meg kell teremtenünk az alkalmazkodó képesség esélyeit, mindezt akkor, amikor a nemzetközi vetőmagpiacra a globalizáció jellemző.

Megítélésem szerint azon a hatalmas piacon, – amely a határok megszűntével megnyílik a magyar vetőmag szakma előtt, – külön-külön egymás ellen versenyezve, kevesebb esélyünk van. Összefogva, egymást segítve lehet csak boldogulnunk, és ehhez kellene a Vetőmag Termék Tanács lehetőségeit kihasználni.

Jelenleg a Vetőmag Termék Tanács legmagasabb szintű szervezete a Küldöttközgyűlés. A küldöttek feladatai eddig az évenként előírt küldöttközgyűlésre – a költségvetés jóváhagyására, beszámoló elfogadására, a tagság körében lezajlott változások tudomásulvételére, stb. – terjedtek ki. A küldöttek megválasztásakor megcéloltuk a térségi szemlélet megerősítését, tovább azonban nem léptünk. Az Alapszabályban egyértelműen meg kell célozni a küldöttek területfejlesztési, a vetőmag-szakma térségi feladatait összefogó munkáját. A térségi küldötteket úgy kellene jelölni, hogy alkalmasak legyenek az adott terület vetőmag-felhasználási igényeinek prognosztizálására.

A VT területi küldötteinek be kell kapcsolódniuk a növénytermesztés előtt álló feladatok térségi megfogalmazásába, az ehhez szükséges speciális vetőmagigények felmérésébe. Vetőmag-szaporításunk nagy kihívása a hibridnövények előállítására és az ezzel járó zárt körzetek létrehozása.

A térségek küldötteinek – zárt körzetű szaporítások létrehozásához – segítséget kellene nyújtani szervezésben, helyismeretben, és a térség

1. sz. táblázat: Vetőmag export-import alakulása eUSD-ben /Kopint-Datorg adatai alapján/

Év	Export	Import
1992	81 992	19 872
1993	94 033	39 320
1994	95 517	36 224
1995	86 653	36 085
1996	72 701	31 666
1997	59 528	24 130
1998	64 953	33 730
1999	66 840	28 919
2000	68 555	32 985
2001	52 934	33 203

2. sz. táblázat: Vetőmagexport bontása régiók szerint /Kopint-Datorg adatai alapján/

M.e.: eUSD

Régiók	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
FAK	44 744	40 132	33 194	5 900	11 080	3 823	5 389	3 645	1 979
CEFTA	2 743	4 834	3 930	4 102	5 484	9 301	10 783	14 553	10 211
EU	39 775	40 402	43 796	57 882	38 160	40 642	41 541	42 250	32 082
Egyéb	6 771	10 149	5 733	4 817	4 804	11 187	9 127	8 107	8 662
Összesen:	94 033	95 517	86 653	72 701	59 528	64 953	66 840	68 555	52 934

vetőmag-termelési érdekeinek érvényesítésében.

Az Alapszabályon keresztül biztosítani kellene, hogy az adott térség küldöttei – megválasztott képviselőjük útján – részt vegyenek a VT Elnökségében. A térségi küldöttek munkája tehát a VT-n belül megerősítené a területi szemléletet és elősegítené a várható differenciálódáshoz alkalmazkodó biológiai alapok ellátását. Tájékoztatás céljából közöljük, hogy jelenleg 6 térségben 79 a megválasztott küldött.

A várható új feladat a megjelenő „import” vetőmagkínálat figyelemmel kísérése. Fel kell készíteni a magyar gazdálkodó társadalmat a túlkínálatra, a fajták közötti válogatásra.

A Vetőmag Termék Tanács másik szakmai tagolódását a jelenleg is jól működő növénycsoportonként megalakított Szekció Bizottságok adják. Összesen 7 Szekció Bizottságunk van. Nevezetesen: Bionövények, Ipari növények, Kalászosgabona, Kukorica, Nagymagvú Hüvelyes növények, Zöldsejtnövények, Takarmánynövények.

Egyrészt át kell gondolni jó-e ez a csoportosítás, kell-e ezen változtatni? Másrészt módosítani kellene a bizottsági munka szemléletét. Mai napig él bennünk egy reflex, ami vetőmagellátásban gondolkodik. Ezen kellene talán elsősorban változtatni. Nem abból kell kiindulni, hogy van-e elegendő vetőmagunk x fajtaból, hanem abból, hogy piacképes, versenyképes-e az adott faj vetőmagja, fajtaösszetétele. Ellenvetésként rögtön fel lehet tenni, hogy ez beavatkozás az adott fajtatulajdonos forgalmazási stratégiájába. Annak tűnhet. Az igények várható alakulása, annak felmérése és az információ közvetítése elengedhetetlen feladat. Hiába lesz elegendő vetőmag, ha erre a felhasználónak nincs szüksége.

Ma kicsit eltúlozva abból indulunk ki, milyen fajtánk van és nem abból, milyen tulajdonságú árut igényel a piac, és ehhez milyen fajta kell.

Természetesen a kétféle kiindulási alap valahol összetalálkozik és rendeződik. De erre a jövőben félek nem lesz idő, mert a határok nélküli kínálati piac gyorsabb lesz.

Gondoljunk csak arra, milyen nagy számban és gyorsan hódítottak az utóbbi időben a külföldi búzafajták. Pedig alapvetően többségében nem jobbak a hazai nemesítésnél. E tapasztalat megszerzése pénzbe került a felhasználónak és a magyar fajtulajdonosnak is. Ezek megelőzésére, elkerülésére kellene a Szekció Bizottságoknak felkészülni, elsősorban a végfelhasználói érdekek, a szemlélet erősítésével. Természetesen ez igen sok munkával és esetenkénti kellemetlen vélemények kialakításával és ütköztetésével is járhat. Előfordulhat olyan szituáció, hogy jobb a külföldről (EU-ból) bejövő fajta, ezt el kell ismerni és segíteni a jobb érvényesülését, mert ez a felhasználó érdeke. Nagyon nehéz kérdések lehetnek ezek, de a végső cél, hogy az EU-n belül a magyar vetőmagszakma előrébb kerüljön. Hol van a meglévő fajtáinkra EU-ban igény? Hogyan lehet testületileg segíteni a vetőmag, a fajta piacra jutását? Elősegíteni a gyors, megbízható, szolgáltató jellegű vetőmag-minősítési gyakorlat működését szemben az érdektelen hatósági gondolkodással. E folyamatoknak, változásoknak kellene gondozója, házigazdája legyen a jövő vetőmag termék bizottságai.

A Vetőmag Termék Tanács operatív vezető szervezete az Elnökség.

Az Elnökségbe nemcsak a vetőmag vertikum résztvevőit tömörítő szövetségek (nemesítők, kereskedők, stb.) és a végtermék szemléletű bizottságok képviselőinek, hanem a térségek képviselőinek is részt kell venniük.

Az Elnökségnek meghatározó feladata kell legyen a beszámoltatás, amely követelményeivel az operatív szervezetek működtetését elősegíti.

Az előttünk álló tennivalók az ügyvezetés megújulását is igénylik. A 10

év tapasztalata arra tanított meg, hogy a társadalmi alapon működő bizottságok eredményességét egy előkészítő, kiszolgáló ügyvezetés tudja elősegíteni, mert gondolatok, feladatok születnek, de a végrehajtás apró munkája már az ügyvezetés feladata, különben nem lesz belőlük eredmény. Az EU csatlakozás fiatal, jól képzett, szakmai szempontból elfogulatlan, nyelvet tudó szakembereket igényel.

Gondolom a fentiek olvasó termék tanács tag legjobb esetben is elismeri a leírtakat, de kételkedik azok megvalósíthatóságában. Eddig sokszor tapasztaltuk, hogy a gyakorlatban nem igényelte az államigazgatás, a hatóság az aktív civil szervezeti munkát. Sokszor zavaró jelenségnek tekintették a szakmai érvekre hivatkozó, az ügyet bonyolító termék tanácsot. Úgy érzem ezen már lassan túl vagyunk. Ha a termék tanács alkalmazkodni tud a folyamatosan jelentkező új és új kihívások megoldásához, a piac igénye kikényszeríti az államigazgatási szemléletváltozást is. Ehhez azonban elsősorban nekünk kell továbblépnünk.

Tisztelettel kérem a Vetőmag Termék Tanács tagságát, hogy véleményével, kritikájával, vagy legalábbis aktív jelenlétével segítse elő az átalakulást, az Alapszabály elkészítését és elfogadását.

Az ügyvezetés a jelenleg folyó jogszabály-harmonizációs munkában minél szélesebb körben szeretne támaszkodni a tisztségviselők rendszeres segítségére. Csak így tudjuk érvényesíteni a szakmai érdekeket. A jogszabályok elkészítése után, térségi értekezleteket szervezünk, ahol egyrészt ezek ismertetésére, a felmerülő kérdések tisztázására kerülhet sor. Másrészt, az új küldöttek megválasztására. Mindez 2003 második felében várható. 2004-ben kerül sor az új tisztségviselők megválasztására, hogy a tényleges csatlakozásra megfelelően felkészülhessünk. Ezzel zárulhat le a Vetőmag Termék Tanács első 10 éve.

Dr. Hullán Tibor

Az EU tagság és esélyeink

A legfrissebb és láthatóan megbízható információk szerint 2004 évben EU tagok leszünk. A dátum közeledte sok kérdést, reményt és aggodalmat vethet fel. Vajon hogyan tud a magyar agrárium e piacon versenyképes lenni? Azt hiszem, erre igazán az idő fog választ adni. A Vetőmag Termék Tanács tagsága számára azonban minden információ gondolatébresztő továbblépést jelenthet. Az Eurostat adatai alapján tanulmány jelent meg a kelet- és közép-európai (Bulgária, Csehország, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovénia és Szlovákia) országok külkereskedelmének kapcsolatairól. Ez alapján szeretném röviden sorra venni a helyzetet.

A térség államainak a teljes külkereskedelmi (export-import) egyenlege minden országnál negatív, vagyis többet importálnak, mint exportálnak. Magyarország e sorban a 2. helyet foglalja el (1. sz. táblázat) a -3987 millió USD egyenlegével.

Az agrárkereskedelem egyenlege a teljes külkereskedelmi egyenlegtől eltérő (2. sz. táblázat). A térség országai agrárkereskedelmükben is többet hoznak be, mint szállítanak ki. Ez alól Bulgária kisebb mértékben és Magyarország kivétel. Magyarországnak az agrár-kereskedelmi aktívuma, - bár az évek során csökkent 2000. évben is -, 1072 millió USD volt. A csökkenés oka elsősorban az export csökkenéséből adódik, amit az import - bár nem jelentős - növekedése is elősegít (3. sz. táblázat).

A térségre jellemző a mezőgazdasági termékek arányának jelentős csökkenése az exporton belül. Az egyes országok

Egyenleg	1996	1998	2000
Bulgária	-	- 763	- 1.682
Csehország	- 5.809	- 2.526	- 3.171
Magyarország	- 2.440	- 2.701	- 3.987
Lengyelország	- 12.697	- 18.825	- 17.289
Románia	- 3.351	- 3.536	- 2.688
Szlovénia	- 1.111	- 1.060	- 1.384
Szlovákia	- 2.293	- 2.353	- 889
Összesen	- 27.701	- 31.764	- 31.090

Forrás: Cestat Bulletin

Egyenleg	1996	1998	2000
Bulgária	-	+ 253	+ 126
Csehország	- 712	- 485	- 378
Magyarország	+1571	+1465	+1072
Lengyelország	- 826	- 358	- 241
Románia	- 164	- 605	- 579
Szlovénia	- 365	- 302	- 263
Szlovákia	- 393	- 414	- 320
Összesen	- 889	- 446	- 583

Forrás: Cestat Bulletin

Megnevezés	1996	1997	1998	1999	2000
Export	2.387	2.464	2.416	2.001	1.938
Import	816	892	951	840	866
Egyenleg	+ 1.571	+ 1.572	+ 1.465	+ 1.161	+ 1.072

Forrás: CESTAT Bulletin

2000. évi agrárexportja a teljes exporthoz viszonyítva 5,55 százalék, az import aránya 4,82 százalék. Kedvezőtlen, hogy legértelmezesebben Magyarország agrárexport aránya változott, mely az összes exporton belül 1991-ben még 23,1 százalék volt, s ez 2000-re 6,9 százalékra mérséklődött. Megállapíthatjuk tehát, hogy bár Magyarország az egyetlen akinek a térségben több az agrárexportja, mint az importja, mégis az exportunk csökkenése jelentős.

Ezek után érdemes megnézni a térség országainak az EU-val folytatott kereskedelmi egyenlegét (4. sz. táblázat). A térség minden országa - Magyarország kivételével - többet importál az EU-ból, mint exportál. Magyarország 2000. évi külkereskedelmi aktívuma 2357 millió USD volt. Ha az Európai Unióval folytatott külkereskedelem arányát

Egyenleg	1996	1998	2000
Bulgária	-	- 125	- 399
Csehország	- 4.542	- 1.464	- 23
Magyarország	- 352	+ 303	+ 2.357
Lengyelország	- 7.542	- 11.757	- 7.807
Románia	- 1.417	- 1.471	- 770
Szlovénia	- 993	- 1.089	- 1.276
Szlovákia	- 503	- 588	+ 766
Összesen	-15.349	-16.191	- 7.152

Forrás: Cestat Bulletin

vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy Magyarország exportjának 75 százaléka az EU-ba irányul, s importjának 58 százaléka származik az EU-ból.

Az EU-val folytatott külkereskedelmén belül is a mezőgazdasági termékek aránya csökkent. 1994-es adatok szerint a térség országainak

agrártermék export aránya 8,37 százalék volt, ami 2000-re 5,31 százalékra csökkent. Az agrárimport aránya is csökkent a térség országainál 1994. évi 7,13 százalékról 5,3 százalékra. Magyarország agrárexportja az összes exporton belül 1994-ben 13,09 százalék volt, ami 2000-re 4,53 százalékra csökkent. Az agrártermék importunk 1994-ben 5,88 százalék volt, 2000-ben 1,98 százalék az összes importon belül.

Érdemes megnézni mit jelent az EU-nak a térség országaival folytatott külkereskedelem. Az agrárimport az EU exportjának 8 százalékát teszi ki. Agrárimportjának pedig 5,5 százaléka származik a térség országaiból. Mindezekből egy következtetés vonható le: nevezetesen, a csatlakozó országok agrár-kereskedelme nem jelent gondot az EU-nak.

Tárgykorban részletes tanulmány jelent meg az Európai Agrárpolitika Kft. Kiadásában (Európai Agrárpolitikai tanulmányok 36. füzet).

H. T.

A borsó és szója 2003. évi végfelhasználói irányirai

A Vetőmag Termék Tanács Nagymagvú Hüvelyes Szekció Bizottsága javaslatára a borsó és szója 2003. évi végfelhasználói irányirai a következők:

Megnevezés	Mennyiségi egység Ft/tonna	Megjegyzés
Borsó (étkezési száraz borsó zöld és sárga magszínű) Végfelhasználói irányír	89.000	Írányártól eltérés ±5 % lehet
Szója Végfelhasználói irányír	145.000	Írányártól eltérés ±5 % lehet

A fenti árak ab vetőmagüzemben értendők, tartalmazzák a licenccíjait, csávázási költség és ÁFÁ nélkül.

A nagykereskedők (forgalmazók) részére a szóját 125 000 Ft/tonna, az étkezési borsó vetőmagot 76 000 Ft/tonna áron javasoljuk.

A közölt árakról részben a Vetőmag Termék Tanács internetes honlapjáról (www.vetomagtermetanacs.hu) értesülhetnek, részben az érdekelteket folyamatosan tájékoztatjuk.

A vetőmag ágazat piacsabályozási rendszere az Európai Unióban

Mint ismeretes, az Európai Unió – a vetőmag közös piacsabályozása keretében – támogatási rendszert működtet. A rendtartás alapjogsabálya a Tanács 1971. október 26-ai 2358/71/EGK rendelete, mely 1972. július elsejével lépett hatályba. A támogatási rendszer keretében az EU bizonyos növényfajokra nyújt – 100 kilogrammra meghatározva – eltérő mértékű támogatást.

A közös piacsabályozás bevezetését többek között az indokolta, hogy a Közösség biztosítsa a vetőmag piac stabilitását, megfelelő jövedelmet nyújtson a termelőknek, és ahol erre szükség van, támogatást adjon meghatározott vetőmagok esetében.

A vetőmag rendtartás működése

A rendtartás gazdasági éves rendszerben működik, amely keresztfél éves, vagyis július 1-étől tart június 30-áig.

Az alaprendelet 1. cikke meghatározza, hogy milyen vámtarifaszám alá tartozó vetőmagokra terjed ki a rendtartás. Ezek a következők:

gátás mértéke évek óta nulla (például a borsó).

Ugyanakkor a fenti termékkörnek az EU-ba történő behozatalához, szükség van import engedélyre, bizonyos esetekben pénzügyi letét megfizetésére. Az import engedély elnyeréséhez szükséges letét, vagy biztosíték mértéke 3,6 EUR/100 kg. Nem kell a biztosítékot letenni a regisztrált vetőmag-szaporítási szerződés keretében behozott mennyiségek után.

A pénzügyi letéthez kötött import engedély a kiállítás követő harmadik hónap végéig érvényes. Nem szükséges azonban import engedély 100 kilogrammnál kevesebb vetőmag behozatalakor.

A 2514/78/EGK rendelet meghatározza, hogy milyen fajok esetében szükséges regisztráltatni az olyan vetőmag-szaporítási szerződéseket, amikor egy, a Közösség területén működő gazdálkodó a Közösségen kívüli országban szaporított vetőmagot az EU területén történő értékesítés céljából. Eszerint a szaporítási szerződések regisztrációja a következő fajokra kötelező:

1. *Festuca pratensis*,
2. *Festuca rubra*,
3. *Lolium multiflorum*,

A támogatási rendszer működése

Az EU által a fajokra meghatározott a támogatás mértéke egységes a Közösség teljes területén. A támogatást két gazdasági évre kell meghatározni, legkésőbb az első vonatkozó gazdasági évet megelőző augusztus elsejéig. A támogatást fajonként eltérő mértékben, ugyanakkor egységesen 100 kilogrammra határozzák meg.

A támogatási mértékek megállapításakor az EU egyrészt a piaci egyensúly biztosítását, másrészt az EU-n kívüli árak alakulását veszi figyelembe.

Az EU-nak a vetőmag támogatás jogosult fajonkénti mértékét előre kell meghatároznia a július 1. és június 30. közötti gazdasági év vonatkozásában.

A támogatásban részesülő fajokat és a támogatás mértékét a 6. oldalon található táblázat tartalmazza.

A támogatás igénybevétele

A támogatást csak olyan elit, illetve fémzárolt vetőmag esetében lehet igénybe venni, amit a Közösség területén takarítottak be. Egy tagállam csak és kizárólag az ő területén megtermelt és betakarított vetőmagra fizethet támogatást.

A vetőmag támogatás általános szabályait megállapító 1674/72/EGK tanácsi rendelet értelmében a támogatásra jogosult vetőmagot:

a) egy vetőmag-nemesítő, vagy vetőmag-szaporító cég és egy vetőmag-termesztő között megkötött szerződés alapján termesztik, vagy

b) közvetlenül a vetőmag-szaporító, vagy a vetőmag-nemesítő cég állítja elő, s ez esetben a termelésről termelési nyilatkozatot kell adni.

A támogatás kifizetéséhez elengedhetetlen, hogy a tagállam olyan adminisztrációs felügyeleti rendszert hozzon létre, melynek keretében nyilvántartásba veszi a fentebb említett szerződéseket, illetve termelési nyilatkozatokat. Továbbá, a támogatás igénybevételehez a vetőmag-szaporító, vagy a vetőmag-nemesítő céget a tagállamnak szintén nyilvántartásba kell vennie. Ez a nyilvántartásba vétel ugyanakkor a Közösség többi tagállamában is érvényes lesz. Az érintett tehát más

Vámtarifaszám	Megnevezés
0712 90 11	Hibrid csemegekukorica vetőmag
0713 10 10	Borsó vetőmag
0713 20 10	Csicsriborsó vetőmag
0713 31 10	<i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper vagy a <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek fajhoz tartozó bab vetőmag
0713 32 10	Kis szemű, vörös színű (Adzuki) bab (<i>Phaseolus</i> vagy <i>Vigna angularis</i>) vetőmag
0713 33 10	Vesebab, ideértve a fehér babot is (<i>Phaseolus vulgaris</i>) vetőmag
0713 39 10	Egyéb bab vetőmag
0713 40 10	Lencse vetőmag
0713 50 10	Nagy szemű disznóbab (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) és lóbab (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> , <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>) vetőmag
0713 90 10	Egyéb szárított pillangós zöldségféle vetőmag
1001 90 10	Tönkölybúza vetőmag
1005 10	Hibrid kukorica vetőmag
1006 10 10	Hántolatlan nyers rizs vetőmag
1007 00 10	Hibrid cirokvetés
1201 00 10	Szójabab, törve is, vetésre
1202 10 10	Földimogyoró, nem pörköltve, vagy másképpen nem főzve, héjában vagy anélkül, vetésre
1204 00 10	Lenmag, törve is, vetésre
1205 00 10	Repce-, vagy olajrepce-, törve is, vetésre
1206 00 10	Napraforgómag, törve is, vetésre
1207	Más olajos mag és olajtartalmú gyümölcs, törve is, vetésre
1209	Mag, gyümölcs és spóra vetési célra

E felsoroltak nagy részére azonban nem vonatkozik a támogatási rendszer. (Például a hibridkukoricára sem.) Néhány ugyan vonatkozik, viszont a támo-

4. *Lolium perenne*,
5. *Medicago sativa*,
6. *Trifolium pratense*,
7. Hibridkukorica és hibridcirok.

Vámtarifa-szám	Megnevezés	Támogatás mértéke (EUR/100 kg)		Koefficiens a kvóta kiszámításához
		2002/03	2003/04	
	1. Ceres			
1001 90 10	Triticum spelta L.	14,37	14,37	0,45
1006 10 10	Oryza sativa L. – hosszúszerű (> 6 mm) – egyéb (<= 6 mm)	– 17,27 – 14,85	– 17,27 – 14,85	–
	2. Oleagineae			
ex 1204 00 10	Linum usitatissimum (fibre flax)	28,38	28,38	0,89
ex 1204 00 10	Linum usitatissimum (linseed)	22,46	22,46	0,70
ex 1207 99 10	Cannabis sativa (max. 0,2% THC tartalom)	20,53	20,53	0,64
	3. Gramineae			
ex 1209 29 10	Agrostis canina	75,95	75,95	2,38
ex 1209 29 10	Agrostis gigantea	75,95	75,95	2,38
ex 1209 29 10	Agrostis stolonifera	75,95	75,95	2,38
ex 1209 29 10	Agrostis capillaris	75,95	75,95	2,38
ex 1209 29 80	Arrhenatherum elatius	67,14	67,14	2,10
ex 1209 29 10	Dactylis glomerata	52,77	52,77	1,65
ex 1209 23 80	Festuca arundinacea	58,93	58,93	1,84
ex 1209 23 80	Festuca ovina	43,59	43,59	1,36
1209 23 11	Festuca pratensis	43,59	43,59	1,36
1209 23 15	Festuca rubra	36,83	36,83	1,15
ex 1209 29 80	Festulolium loliaceum	32,36	32,36	1,01
1209 25 10	Lolium multiflorum	21,13	21,13	0,66
1209 25 90	Lolium perenne	30,99	30,99	0,97
ex 1209 29 80	Lolium x boucheanum	21,13	21,13	0,66
ex 1209 29 80	Phleum Bertolinii (DC)	50,96	50,96	1,60
1209 26 00	Phleum pratense	83,56	83,56	2,62
ex 1209 29 80	Poa nemoralis	38,88	38,88	1,22
1209 24 00	Poa pratensis	38,52	38,52	1,21
ex 1209 29 10	Poa palustris	38,88	38,88	1,22
ex 1209 29 10	Poa trivialis	38,88	38,88	1,22
	4. Leguminosae			
ex 1209 29 80	Hedysarum coronarium	36,47	36,47	1,14
ex 1209 29 80	Medicago lupulina	31,88	31,88	1,00
ex 1209 21 00	Medicago sativa (ecotypes)	22,10	22,10	0,69
ex 1209 21 00	Medicago sativa (varieties)	36,59	36,59	1,15
ex 1209 29 80	Onobrichis viciifolia	20,04	20,04	0,63
ex 0713 10 10	Pisum sativum	0,00	0,00	-
ex 1209 22 80	Trifolium alexandrinum	45,76	45,76	1,43
ex 1209 22 80	Trifolium hybridum	45,89	45,89	1,44
ex 1209 22 80	Trifolium incarnatum	45,76	45,76	1,43
1209 22 10	Trifolium pratense	53,49	53,49	1,67
ex 1209 22 80	Trifolium repens	75,11	75,11	2,35
ex 1209 22 80	Trifolium repens L. var. Giganteum	70,76	70,76	2,22
ex 1209 22 80	Trifolium resupinatum	45,76	45,76	1,43
ex 0713 50 10	Vicia faba (Field beans)	0,00	0,00	-
ex 1209 29 10	Vicia sativa	30,67	30,67	0,96
ex 1209 29 10	Vicia villosa	24,03	24,03	0,75

Forrás: a Tanács 2002. január 21-ei 154/2002/EK rendelete

tagállamban is igényelheti a támogatást az ott megtermelt és egyébként támogatásra jogosult vetőmag mennyiség után.

A támogatás iránti pályázatban legalább a következő információkat kell megadni a tagállam illetékes hatósága részére (a Bizottságnak a vetőmag támogatás részletes szabályairól szóló 1686/72/EGK rendelete alapján):

- a pályázó neve és címe,
- az előállított fémzárolt vetőmag mennyisége 100 kg-ban kifejezve, egy tizedesjegyre pontossággal,
- a szaporítási szerződés, vagy termesztési nyilatkozat nyilvántartási száma.

A pályázathoz csatolni szükséges a jelzett mennyiségek fémzáróását igazoló dokumentumokat is!

A kvóta meghatározása, a kvótarendszer működése

1994 óta a vetőmagtermesztés területe – elsősorban a támogatott fajok vonatkozásában – jelentősen növekedett az EU-ban. Ez természetesen a megtermelt mennyiségre is hatással volt. Egyúttal növekedett a támogatási rendszer összköltsége is, különösen 1999-ben és 2000-ben. Az utóbbiban már 109,5 millió euróba került az EU költségvetésének a vetőmag ágazat támogatása. Hatására nőtt a közösségi export, valamint – a túltermelést egyértelműen jelezve – emelkedtek a raktárkészletek is.

A vetőmag támogatási rendszerben elsőként a rizsnél vezetett be az EU költ-

ségvetési stabilizátort, gyakorlatilag kvótát. Ezáltal maximalizálták a támogatható rizs vetőmag mennyiségét. A rizs esetében, öt tagállam részére van felosztva az EU összkvóta: 86 624,6 tonna. Ezek:

- Spanyolország: 29 625,613 tonna
- Franciaország: 3 031,861 tonna
- Olaszország: 50 242,268 tonna
- Portugália: 2.252,240 tonna
- Görögország: 1 472,618 tonna

Tekintettel a támogatási keret imént említett növekedésére, az EU úgy döntött, hogy fenntartja ugyan a 2000/01 és 2001/02 során alkalmazott támogatási mértékeket, de a rizs esetében alkalmazott stabilizátor rendszert, vagy kvótát kiterjeszti az összes támogatott vetőmagra.

A 2002. május 14-ei 800/2002/EK bizottsági rendelet meghatározza a 2002. július 1. után támogatásban részesíthető vetőmag maximális mennyiségét, vagyis az EU-15 összkvótáját, lebontva azt az egyes tagállamokra.

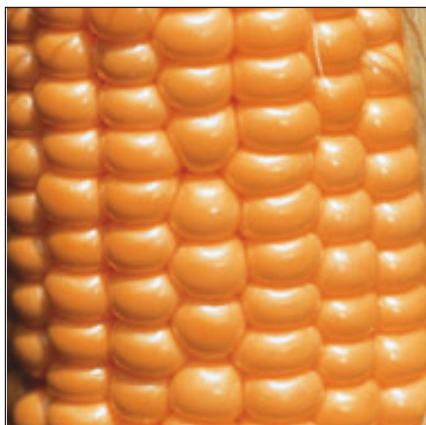
A kvótákat (EU-15: 305 754 tonna) az 1996/97-2000/01 évek során átlagosan be-takarított vetőmag plusz 5% alapján határozták meg (lásd: 154/2002/EK rendelet 1. cikk). Amennyiben egy tagállam esetében az így megállapított kvóta nem több 800 tonnánál, akkor az adott tagállam kvótáját 300 tonnával kell megnövelni.

A kvótákat a fajonkénti átlagos támogatási mértékre átszámolva, azonos egyenértékben határozzák meg. Az egyes fajok átszámítási együtthatóit a 800/2002/EK rendelet melléklete tartalmazza.

Az EU a támogatási kvótát csak tagállamokra határozta meg, azt nem bontotta tovább támogatásra jogosult fajok szerint! Mindamelllett egy tagállam dönthet úgy egy gazdasági év kezdetét megelőzően, hogy nemzeti szinten termesztési szerkezetet határoz meg, vagyis a számára jóváhagyott kvótát felosztja növényfajokra, vagy fajok meghatározott csoportjára.

Tagállam	Kvóta (tonna)	EU-15 100 %
Belgium	10 077	3,30%
Dánia	93 697	30,64%
Németország	31 654	10,35%
Görögország	3 846	1,26%
Spanyolország	23 976	7,84%
Franciaország	52 981	17,33%
Írország	1 016	0,33%
Olaszország	18 822	6,16%
Luxembourg	865	0,28%
Hollandia	35 856	11,73%
Ausztria	769	0,25%
Portugália	769	0,25%
Svédország	8 132	2,66%
Finnország	5 853	1,91%
Egyesült Királyság	17 910	5,86%
EU-15	305 754	100,00%

A 2002/03 és 2003/04 gazdasági évtől kezdve az EU megszüntette a Lolium perenne L.-re alkalmazott eltérő mértékű

támogatását és egységes összeget határozott meg.

Magyarország felkészülése a csatlakozásra

Sokáig egyértelműnek tűnt, hogy a csatlakozási tárgyalások napirendjére nem kell felkerülnie a vetőmag támogatási rendszernek. A támogatási kvótarendszer 2002. évi bevezetéséről szóló uniós jogszabály megjelenését követően felmerült, hogy mégis szükségessé válhat a magyar vetőmag kvóta meghatározása is.

Magyarország hivatalosan jelezte – konkrét kvótaigény megjelölése nélkül –, hogy kéri felvételét az EU vetőmagtermesztő országainak listájára, s egyben a magyar kvóta meghatározását.

A kérdéssel kapcsolatos konzultációk nyomán, az EU Bizottsága azt javasolta, – amit 2002. októberében hivatalosan meg is erősített –, hogy tudomásul veszi a magyar igényt, azonban a magyar kvótát a Vetőmag Irányító Bizottság munkarendjében szükséges meghatározni. A javaslat értelmében a magyar kvótát a jelenlegi és az új tagállamok kvótáinak meghatározásával egyidejűleg kell a 2004/05 és a 2005/06 gazdasági évekre megállapítani.

Annak érdekében, hogy az uniós vetőmag támogatási rendszer jelenleg 2004. július 1-re tehető bevezetése zökkenőmentes legyen, számos teendő van még hátra. Az egyik természetesen a magyar kvóta meghatározása, – feltehetőleg már 2003-ban –, melyhez nélkülözhetetlen a KSH, az OMMI és a Vetőmag Termék-tanács segítsége és közreműködése.

A másik fő feladat, a támogatási rendszer működtetését végző agrárintézményi háttér uniós elvárások szerinti kialakítása. A támogatás iránti pályázatok befogadása és a támogatási összegek kifizetése tekintetében, minden bizonnyal kiemelkedő szerep hárul majd az Agrárintervenciók Központjára.

Zsugyelik Gábor

Vetőmag Termék-tanács új tagjai

2002. november – 2003. január

Név	cégnév	irsz	város	utca
Benke Mihály	magánszemély	5662	Csanádapáca	Móricz Zs. út 12.
Hirkáné Takács Emma	magánszemély	5800	Mezőkovácsháza	Kossuth u. 59/b.
Horváth Imre	magánszemély	9086	Töltéstava	Széchenyi u. 3.
Lehőczné Kertész Edit	magánszemély	7200	Dombóvár	Kazinczy sor 7.
Nuszer Pál	magánszemély	9200	Mosonmagyaróvár	Szt. István u. 147.
Okvátóvity Ferenc Miklós	magánszemély	6351	Bátya	Wesselényi u. 4/b.
Paár László	magánszemély	9200	Mosonmagyaróvár	Mosonvár u. 19/a.
ifj. Patkós Ferenc	magánszemély	5400	Mezőtúr	Munkácsy u. 2.
Szabó Ferenc	magánszemély	2462	Martonvásár	Tátra u. 22.
Szabó Gábor	magánszemély	9124	Gyömöre	Ady u. 2/a.
Varga György	magánszemély	9200	Mosonmagyaróvár	Fuvaros u. 28.
Vörös Árpád	magánszemély	9124	Gyömöre	Ady u. 2/a.
Vörösné Szabó Szabina	magánszemély	9124	Gyömöre	Ady u. 2/a.
Christian Baltieri	Agro-Aba Kft.	8127	Aba	Bodakajtor
Szabó Gábor	Agrocoop Bt.	9124	Gyömöre	Ady u. 2/a.
Kalla Zsolt	Agrokémia Szolnok Kft.	5000	Szolnok	Kombájn u. 1.
Takács Gábor	Agro-Limes Kft.	9223	Bezenye	Jókai M. u. 16.
Simon Istvánné	Agro-Szentgyörgy Kft.	5054	Jászalsószentgyörgy	Rákóczi út 70.
dr. Lakos László	Árpád Kft.	2745	Kőrösetetlen	Kocséri u. 7.
Tóth Kálmán	Budatáj Kft.	2821	Gyermely	Bajnai út 1.
Horváth László	Dózsa Népe Szövetkezet	9472	Újkér	Csikos u. 45.
Czobák Anita	Dr. Sándor C & T Expert Kft.	1151	Budapest	Károlyi S. u. 121.
Breitenstein Ferencné	Gazdabolt	7754	Bóly	Ady u. 2.
Lehőcz László	K. L. Agro Bt.	7200	Dombóvár	Kazinczy sor 7.
Szatmári Péter	Mezőtech Kft.	3922	Taktaharkány	Újtanya
Csapó Józsefné	Multiflorum Bt.	9915	Katafa	Kossuth L. u. 23.
Makai Sándor	Öcsödi Mezőgazda Kft.	5451	Öcsöd	Kossuth L. u. 28.
Balog József	Somogyvári Mg. Rt.	8698	Somogyvár	Kaposvári u. 6.
Patarcsics Ede	Szent-Iváni Gazdák Szövetkezet	6447	Felsőszentiván	Szabadság u. 54.
dr. Hadarics Kálmán	Vetőmag 2000 Bt.	9021	Győr	Árpád út 29.
Vörös Árpád	Vörös Árpád és Trs. Kft.	9124	Gyömöre	Ady u. 2/a.

Vetőmag Termék-tanács kilépett tagjai

2002. november – 2003. január

cég neve	irsz	város	utca	tanúsítvány száma	kilépés dátuma
Bangó Sándorné	8798	Zalabér	Jókai u. 33.	570	2002.11.11.
Hé-Ra Kft.	3400	Mezőkövesd	Emese u. 16.	208	2003.01.01.
Herczegh Péter	5526	Kertészsziget	Dózsa Gy. u. 40.	813	2003.01.01.
Kisné Bőjthe Katalin	2735	Dánszentmiklós	Muskátlí u. 10.	922	2003.01.01.
Kósa László	9011	Győr	Sugár u. 100.	899	2003.01.01.
m-AGent Kft.	1065	Budapest	Bajcsy-Zs. út 21.	275	2003.01.01.
Molnár János	9600	Sárvár	Diófa u. 3.	987	2003.01.01.
Némethné Turák Kornélia	2760	Nagykátá	Liszt F. u. 29/a	886	2003.01.01.
Szabolcs Gabona Rt.	4400	Nyíregyháza	Simai út 6.	805	2003.01.01.
Tarnamenti Agrocentrum Kft.	5121	Jászájkóhalma	Mikszáth u. 8.	797	2003.01.01.
Vajda Sándorné	3368	Boconád	Zrínyi út 2/1	1130	2003.01.01.

A zöldség és virág vetőmaggal foglalkozók közösségének reményei az EU konform szabályozástól

Mindenek előtt a szakma valamennyi szereplője azt reméli, hogy lehetőségei bővülnek, piaci pozíciója javításához segítséget kap az új szabályozás által.

Megváltozik az a jelenlegi hátrányos helyzet, mely a nagy szántóföldi kultúrák és a kis zöldség és virágvetőmag szektor szabályozását egy kalap alá vonva számos esetben képtelen a kicsi és sokszínű zöldség és virágvetőmag szektor szempontjait érvényre juttatni.

Kísérletet teszek arra, hogy vázoljam a zöldség és virágvetőmag szektor fejlődésének irányait és ezek jellegzetességeit. Így talán nyilvánvalóvá válhat a szabályozás területén szükséges számos új elem. Természetesen nem vállalkozhatom jelen írás keretein belül, a szabályozás elvein túlmutató részletesen kimunkált megoldások ismertetésére.

A zöldség és virágvetőmag szektor tevékenységi területeit jellegüknek fogva a következők szerint lehetséges és célszerű kategorizálni.

- 1.) Fajta-előállító nemesítés
- 2.) Vetőmagtermelés
- 3.) Marketingértékesítés

Vegyük számba egyenként, mit igényel a központi szabályozástól egy-egy terület a nemzetközi versenyképességének javítása, vagy megteremtése érdekében.

1) Fajta-előállító nemesítés

A magyar fajta-előállító nemesítés versenyképességének javítása, illetve megteremtése, nem csupán szabályozási feladat.

A terület jellegzetességéből adódóan, megállapításaimat nemcsak a zöldség és virágmag szektorra, hanem valamennyi növényfajra kiterjedően érvényesnek és alkalmazandónak gondolom.

Szükséges leszögezni, hogy a fajta-előállító nemesítés Európában és a fejlett világban piaci, üzleti tevékenység. A fajta-előállító nemesítés azonban nem létezhet önmagában, hanem kizárólag a kereskedelembe beágyazott és a piaci igények által vezérelt termékfejlesztési tevékenységként. Nem önálló tudományos tevékenység, hanem alkalmazott termékfejlesztés.

A magyar államnak meg kell válaszolnia azt a kényes kérdést, hogy meddig kíván tulajdonosként is részt venni a vetőmag-vertikum üzleti folyamataiban.

Ha hosszabb távon, – mint ahogy ez a jelen állapotokból valószínűsíthető –, akkor mit kíván és tud tenni annak érdeké-

ben, hogy hatékony tulajdonossá legyen. Hiszen a magyar fajta-előállító nemesítés versenytársai a világ vezető vetőmag-kereskedő cégei.

A magyar fajta-előállító nemesítés piaci alapokon való működtetéséhez mindenek előtt az szükséges, hogy a fajták hatékony marketingtevékenységgel jelen legyenek a külföldi piacokon és a nemesítési tevékenység céljainak kitűzésében a valódi piaci igények jelenjenek meg.

A magyarországi Vetőmag törvénynek és rendeleti szabályozásnak ezen a területen kevés teendője van. Talán néhány változtatással segíthetné a nemesítési tevékenység kereskedelemben integrálását. Mindenekelőtt a felismerés hiányzik. Nem a nemesítő személyt, vagy a nemesítési tevékenységet kell közvetlenül támogatni, azt a piaci bevételekből kell működtetni. A létrejött fajta piaca jutásának esélyeit kell támogatással is megteremteni.

A szakma-politikai irányításnak el kell érnie, hogy a külföldi piacokon való megjelenés feltételeinek bürokratikus akadályai minimálisra csökkenjenek.

A szakmai hatóságnak külföldi társzervekkel való együttműködése révén biztosítania kell, hogy a Magyarországon elismert fajták – a hazai vizsgálati eredmények alapján – a csatlakozással egy időben forgalmazási lehetőségeket kapjanak az EU valamennyi tagországában.

Elemi feltétele a hazai nemesítő cégek versenyképességének, hogy a csatlakozás időpontjában a magyar fajtalistán szereplő fajták az EU listára felkerüljenek. Az ehhez szükséges lépések megtétele nem tűr halasztást, legyen az egyszerű adminisztratív egyeztetés, ismételt vizsgálatok elvégzése, vagy bármi egyéb.

Az EU listára kerülés költségeinek viselése központi költségvetési feladat.

Ezen a helyen nem szólok a fajtatulajdonosi jogok védelmének kérdéséről, mivel az EU gyakorlat szerint ez nem a vetőmag-forgalmazás szabályozásán belüli probléma, bár ezer szálon kötődik ahhoz.

2) Vetőmagtermelés

Magyarország éghajlatai viszonyai alkalmasak számos faj esetében versenyképes zöldség és virág vetőmagtermelés folytatására.

A jelenlegi elaprózódott birtokszerkezet megfelelő alapot jelent a kis területi és nagy munkaigényű, valamint alapos szakmai felkészültséget igénylő zöldség és virág vetőmagtermelés számára.

Tekintve a magyar piac méretét, a fellendülés ezen a területen csak az export célú termelések beindításán, megsokszorozásán keresztül lehetséges.

Az exporttermelések bizalmi jellegűek. Cégekapszolatokon alapulnak, a külföldi vevő és a magyar termelő, vagy termelésszervező között. A kiszállítás névtelen, gyakran fajtanev nélküli, a Magyarországon megtermelt vetőmag nem jelenik meg magyar termékként a végső fogyasztó előtt, éppen ellenkezőleg, a megrendelő arculata alá rejtve kerül piacra és felhasználásra. Névtelen beszállítói tevékenységről van szó.

Az export célú vetőmag-előállítás mai elvek szerinti központi szabályozása indokolatlan.

A hatósági, vagy állami beavatkozás célja ebben az esetben a magyar beszállító helyzetbe hozása és versenyképességének fokozása. A szabályozásnak a bürokratikus elemeket a lehető legnagyobb mértékben nélkülözni, kerülni kell.

Célszerű lenne a jelenleg még rendelkezésre álló vetőmag-termelési ismereteket intézményes formában, hatékonyan és ingyenesen oktatni, illetve ingyenesen hozzáférhető gyakorlati útmutatókat létrehozni és terjeszteni a termelők és termelésszervezők számára.

A vetőmagtermelés ellenőrzésének jelenlegi rendjét erre a tevékenységre nem szükséges kötelezően alkalmazni. Ha azonban a termelő, illetve termelésszervező igényli, – kérése alapján – a vetőmagtermelés ellenőrzésével megbízott szervezet ingyenes központi és/vagy regionális szaktanácsadó szervként rendelkezésre állhatna. Ezzel is segítve a megbízható termelés feltételeinek megteremtését. Ugyancsak ingyenesen, vagy jelképes térítés ellenében végezhetné el a vetőmagvizsgálatot és minőségvizsgálatot a termelő, vagy termelésszervező kérésére az ellenőrző hatóság szolgáltatásként.

Summázva az eddigieket, a zöldség vetőmagtermelés versenyképessé tételében, egy úgynevezett megengedő szabályozás szükséges. A hatósági ellenőrző tevékenység ugyanis e terület versenyképességét nem segíti.

A jelenlegi hatósági jogköröket gyakorló apparátus szakmai ismereteivel, valamint meglévő magas szintű infrastruktúrájával állami szaktanácsadó szolgáltatásként segíthetné a versenyképesség kialakítását.

Európa és a világ azon régióiban /Olaszország, Franciaország, Tájföld, Chile, Kína, stb./, ahol valóban versenyképes a vetőmagtermelés, és jelentős az export, ez a szabályozási gyakorlat.

A magyarországi zöldség és virágvetőmag export célú termelésnek újraindítása hosszú folyamat, és kitartó következetes munka esetén is csak több éves időtávban hoz lényeges és tartós eredményeket.

Meggyőződésem ugyanakkor, hogy a jelenlegi helyzetben, amikor számos kis régió és magántermelő keresi a piacrépés, gazdaságosan termelhető kultúrákat ez az egyik jó eséllyel megragadható fejlődési irány.

Alternatívát jelenthet számos olyan fóliás kertész számára is, akik a piaci értékesítési nehézségek miatt látják helyzetüket kilátástalannak.

3) Marketingértékesítés

A magyarországi zöldség és virágvetőmag-forgalmazás területén jellemzően nagy a verseny, és a piac alapvetően két nagy részre osztható fel. Az amatőr házi kerti felhasználók és a profi árú termelő kertészek körére.

A magyar piac viszonylag kicsi, és a múlt század hetvenes éveitől teljesen nyitott.

A szakmai és az ökológiai feltételek esélyt teremtenek arra, hogy a zöldség és virág vetőmag szektor export orientált legyen.

Az EU országok felé irányuló exportot korlátoz, vagy adminisztratív korlátozások nem nehezítik.

A magyar szabályozásnak legfontosabb célja csak az lehet, hogy a szakma szereplőinek segítségére van a teljes és többé-kevésbé egységes EU piacokon való térnyerésben.

Elhibázott stratégia lenne a szabályozásban a belső piacot védő elemeket hangsúlyozni, hiszen a belső piac évtizedek óta nyitott és a profi szegmensben már hosszú ideje a külföldi világcégek vannak vezető pozícióban.

Szintén nem szerencsés ebben a szakmai szabályozásban megoldást keresni a kétségtelenül fontos fogyasztó védelmi célok megoldására.

A szabályozás területén a Magyarországon dolgozó, működő piaci szereplők leghatékonyabb segítése, a holland szabályozási gyakorlat elveinek alkalmazásával teremthető meg.

Ennek jellemzője a tartózkodó központi hatósági beavatkozás, a maximális mozgástér lehetőségének megteremtése a piaci szereplők számára. Párosul ez a szabályozási gyakorlat a hatalmas

versennyel, a piaci szereplők önszerveződéseinek hatékony működésével, hosszú távú tervezéssel és a jogkövető magatartással. Irigylésre méltó, ahogy a holland szakmai, szakmai politikai, nagy politikai és diplomáciai területen dolgozó szervezetek, követségek és kollégák nem restek saját cégeik jól felfogott hosszú távú érdekében minden követ megmozgatni.

A jelenlegi magyar gyakorlat számára inkább a német modell szolgál mintaként, mely szigorúan és bürokratikusán minden lépésben szükségesnek tartja az állami ellenőrzést. A német modell követése, mint gyakorlat, bebizonyította az elmúlt évtizedekben, hogy olyan helyzetben, amikor nem a piacvédelem az elsődleges cél, akkor nem hatékony. Nem tudja eredményesen, versenyképes pozícióhoz segíteni a piaci szereplőket.

Az európai gyakorlatban kizárólagosan a céggaranciás forgalmazás jellemző a zöldség és virág vetőmag esetében.

Az állami hatósági ellenőrzés nem terjed ki minden vetőmagtétel teljes körű szemmel tartására, hanem a cégek és a cégeken belül működtetett minőség-biztosítási rendszerek működésének ellenőrzését végzi el.

A szakmai civil szervezetek jelentős önszabályozó és ellenőrző szerepet vállalnak saját tagjaik jól felfogott hosszú távú érdekei alapján. A jelenlegi magyar helyzetben a szakmai szervezetek léteznek ugyan, de súlytalanok. Az új szabályozásnak megerősödését és jelentős szerepet kell kapjanak a szektor irányításban.

A céggaranciás forgalmazás feltételeinek megteremtéséhez a jelenlegi piaci szereplők nem rendelkeznek minden esetben megfelelő felkészültséggel és anyagi erővel.

Szükséges és célszerű lenne a magas szakmai színvonalú hatósági infrastruktúra rendelkezésre bocsátása a szakmai szervezeteken keresztül. Ugyanitt hatalmas ismeretanyag és szellemi tőke halmozódott fel az elmúlt időszakban, melynek oktatási intézményeken és civil szervezeteken keresztül aktív bekapcsolása a szakmai vérkeringésbe – erőforrásokat jelenthet.

Az európai piacokon való megjelenés komoly marketing erőfeszítéseket igényel. Az első és csupán adminisztratív feltétel, hogy a jelenlegi magyar fajtalistán szereplő fajták kerüljenek fel az EU listára. Ennek biztosítása a szakmapolitikai irányítás feladata költségeit központi költségvetésből kell fedezni, mint azt már korábban is leírtam.

A piaci pozíciók felépítéséhez szükséges egyéb feltételek megteremtésében /kereskedelmi szervezet kialakítása,

marketing kommunikáció, stb./ sokoldalú feladat elvégzése szükséges. A jelenlegi forrásokat célszerű koncentrálni és a szakmai szervezetek kezébe adni, mert csak ez a gyakorlat jelentene jelentős előrelépést.

Összefoglalva

Milyen legyen a zöldség és virágvetőmag szektor működésének szabályozása?

- A szektor jellegzetességeiből adódóan, a szántóföldi kultúráktól elkülönült, önálló szabályozás.

- Minden jelenleg elképzelhető határon túl – megengedő.

- Az egyes tevékenységi köröket különböző módon – azok jellegzetességeit szem előtt tartva – kezelő.

- A céggaranciális forgalmazás, mint a legjellemzőbb forgalmazási gyakorlat kereteit megteremtő és biztosító.

- A szakmai szervezetekre, a piaci szereplők önszerveződéseire építő.

- Fogyasztóvédelmi- és belső piacvédelmi szempontokat, piacszerű eszközökkel és nem hatósági szigorral megoldani akaró.

- A Magyarországon működő cégeket a külpiazi pozíció felépítésben és megtartásában – segítő.

- Az állami hatósági szektorban halmozódott tudást, módszereket és eszközöket a szektor számára erőforrásként mozgósító.

A felsoroltak sokak számára talán általánosak – de fontosak. A szakmai szervezetekben aktív piaci szereplők vezető munkatársai készséggel vennének részt a szabályozás részleteinek kimunkálásában, ha erre lehetőséget kapnának.

A szakma meghatározó szereplőinek részvétele nélkül megalakított szabályozás egészen biztosan nem lesz jobb, mint az eddig elkészültek. A szakma szereplőinek részvétele a szabályozás megalkotásában, garanciát jelenthet egy világméretű versenyképes zöldség és virágvetőmag szektor alapjainak lerakására.

Biztos vagyok abban, hogy egy jó szabályozás erőforrást jelent ahhoz, hogy már a közeli jövőben a Magyarországon zöldség és virág fajta-előállító nemesítéssel, vetőmagtermeléssel és vetőmag-kereskedéssel foglalkozó cégek és magánszemélyek a jelenleginél jóval nagyobb szerepet játszhatnak Európában és a világban.

Ez valamennyiünk érdeke és öröm lenne számomra, ha közös erőfeszítéssel megvalósítható célunkká válhatna.

Pavelka Árpád
ZKI

Agrártámogatások

A 3/2003. (I. 24.) FVM rendelet 229 és 230. §-ai foglalkoznak a vetőmag-előállítással kapcsolatos növény-egészségügyi (NTSZ) és vetőmag-minősítési (OMMI) díjak visszaigényelhetőségével.

A rendelet előkészítése során a Vetőmag Terméktanács több észrevételt tett az elmúlt szezon tapasztalatai alapján – ami most az új jogszabályi előírásokban visszaköszönni látszik.

2002. évben vetőmag díjvisszaigénylésre 831 pályázatot nyújtottak be 232 tag részéről, és a visszaigénylési szándék 185 millió 119 ezer Ft-ra vonatkozott. A pályázók (visszaigénylők) száma jóval nagyobb lett volna – és így az összeg is –, ha az igénylés technikája egyszerűbb, gyorsabb adatbenyújtást tett volna lehetővé. A Vetőmag Terméktanács módosító javaslatai is ez irányúak voltak.

Nézzük tehát, hogyan kell 2003-ban a vetőmag-előállítással és minősítéssel összefüggő vizsgálati díjakat (NTSZ és OMMI) visszaigényelni.

1. Visszaigényelhető a szántóföldi vetőmag-szaporító területek növény-egészségügyi /229.§. (1)/ és a vetőmag szemle és fémzárólag /230.§. (1)/ díjak ÁFA nélküli összegének 50 %-a, ha maga a minősítés „alkalmas” volt. Az álló kultúrák úgynevezett „fenntartó” szemledíja is visszaigényelhető.

2. A visszaigénylésekhez mellékelni kell a minősítést, az alkalmasságot igazoló szemlebizonylatot, a jegyzőkönyvet és a kifizetést igazoló bankszámlakivonat másolatát.

3. A visszaigényelhetőség határideje a kifizetést követő hónap 15-éig. Ha valaki megkésik, megfelelnek a határidőről, nem kapja vissza az 50 %-ot. Erre sajnos 2002-ben is igen sokan ráfizettek. Mindenképpen célszerű tehát egy személyt erre kijelölni, aki felelőse a feladatnak.

Eddig tehát változás nincs. Az eljárás azonos a 2002. évi előírásokkal.

Mi az új a visszaigénylésben?

a) Megváltozott a pályázati lap, illetve annak tartalma. A növényvédelemre a 37. számú (N01-03), a vetőmag-minősítésre a 38. számú (N02-03) táblázatokat kell kitölteni. Bár a táblázatok hasonlítanak a 2002. évihez mégis jelentősen megváltoztak. (Lehívható lesz a www.aik.hu honlapról.)

b) A pályázóknak nyilatkozat formájában kell igazolni a hovatartozását (38. táblázat 3. pont) és a VT tagságot is. Sikertelenségünk, hogy ne kelljen a VT iga-

zolása miatt a pályázatot a Terméktanácson keresztül benyújtani. Ez rövidre zárja a pályázatmenetét, és a határidők betarthatóságát is megkönnyíti. A VT az Agrárintervenció Központ felé hivatalból megküldi a tagnyilvántartást, és naprakészen tartja úgy, hogy a nyilatkozat hitelessége ellenőrizhető legyen. Természetesen, ha a tag megszokásból a VT-be postázza pályázatát, mi azt azonnal továbbítjuk. (Az Agrárintervenció Központ címe: 1385 Budapest 62. Postafiók 867.)

c) Új, hogy nem kell a 30 napnál nem régebbi cégkivonat mellékelni, csak az először benyújtott pályázathoz. E kivonat az egész naptári évre érvényes. Csupán változás esetén kell módosítani.

Sajnálatos módon, minden egyszerűsítési szándék ellenére, csak pontos, az előírt igazolásokkal ellátott pályázat nyújtható be. Sokan panaszkodtak, hogy a visszaigénylés sokszor a kapott pénzzel aránytalan többletmunkát jelent. A módosítások azt igazolják, hogy ha lassan és megkésve is, de működtethető az egyszerűsítési szándék.

Ez azonban a téma egyik fele. A másik oldal, hogy minden cégnek, magánszemélynek meg kell tanulni, és hibátlanul végre kell hajtani a pályázat feltételeit. Az EU-ban például 2004-től 39 000 Ft/hektár támogatásra számíthatunk, ha addig mind a felhasználói, mind a kifizetői oldal fel tud készülni.

A 3/2003. (I. 24.) FVM rendelet 252–258. §-a foglalkozik a területalapú tá-

mogatással. A változás nemcsak a névben (földalapú), hanem tartalmában is jelentős. Legszenvedélyesebb, hogy területalapú támogatásban részesít minden gazdálkodót, aki 3,01 hektár feletti szántóterületnél nagyobb földön gazdálkodik. A támogatást, az EU-ban ismert (GAF) növényfajok termesztéséhez köti.

Nevezetesen:

■ *gabonafélék* (búza, durum búza, egyéb búza, rozs, tritikale, kétszeres, őszi árpa, tavaszi árpa, zab, kukorica, csemegekukorica és silókukorica, szemescirok, hajdina, köles, fénymag),

■ *fehérjenövények* (száraz borsó, csicseriborsó, lóbab, édes csillagfű, lencse, takarmánybüköny),

■ *olajos növények* (olajnapraforgó – kivéve a madáreleség és étkezési célra termelt napraforgó –, repce, szójabab, len olajipari feldolgozásra),

■ *rostnövények* (rostkender ipari célra, rosten)

A támogatás tehát arra a területre jár, ahol a gazdálkodó a fenti növényfajokat termeszt, – termesztési céltól függetlenül. Tehát vetőmagtermesztésre, fővetésű silótermesztésre is jár. Nem jár azonban a másodvetésekre (353.§. (2)).

A felsorolt növényfajokat (GAF) termelő gazdálkodók, vagy gazdaságok, a GAF növények vetésterületére 7000 Ft/hektár támogatást vehetnek igénybe. Ez alól kivételek a családi gazdaságok, ahol a támogatás mértéke 9000 Ft/hektár. Külön kerülnek támogatásra a rizstermelők (beleértve az indiánrizs termelését is) 35 000 Ft/hektár nagyságban.

A földalapú támogatás feltételei:

■ Az előző évben igénybevett áruhitelekkel kapcsolatos kötelezettségek teljesítése.

■ Az igénybevett földalapú támogatás mértékéig fémzárólag vetőmag, foszfor (P) és Kálium (K) műtrágyák, vagy ezek keverékének vásárlása. A vetőmag és műtrágyavásárlással névre szóló számlával, vagy integrációi esetében átvételi bizony-

lattal kell rendelkeznie a támogatást igénylőnek.

Külön formában és feltételek szerint részesülnek támogatásban az 1,01–3,0 hektár közötti, úgynevezett kisgazdaságok, illetve állattartók 10 000 Ft/hektár támogatással. Ennek előírásait a 252.§. (4) bekezdése tartalmazza.

Az 1,0 ha alatti területen gazdálkodók a területalapú támogatásból – mint az előző években is – kiesnek.

A földalapú támogatás nagy előnye, hogy megszünteti a 300 hektár feletti gazdálkodókkal szemben az eddigi diszkriminációt.

Az árúbúza szempontjából azonban *kritikus helyzetet teremthet a fémzárolt vetőmagfelhasználási kötelezettségének elmaradása*. Gondoljunk a 90-es évek végére, amikor a gyengébb minőségű búza híre a jó minőség értékesíthetőségét is veszélyeztette.

A Vetőmag Termék Tanács kérte a 40 százalékos felújítási kötelezettség visszaillesztését. Írásos választ a kérelem elutasításáról nem kaptunk, szóban azonban közölték, hogy a földalapú támogatás az EU-ban általános rendszer és ott sem feltétel a vetőmag-felújítás.

A vetőmag szakmát a felújítási kötelezettség elmaradása váratlanul érte. Az őszi vetések megtörténtek, ami jelentős többlet költségekkel jár, a vetőmagkenti értékesítés várhatóan csökken, így előfordulhat, hogy elmarad. Mindez igen sok vetőmag-szaporító gazdaságnak és nemesítő intézetnek komoly bevételkiesést, ráfizetést, kárt fog okozni. Most azonban nem ezzel szeretnék foglalkozni, hanem felhasználói oldalról nézni ezt a helyzetet.

A 2003. évi őszi búzatermés minőségét még – a rendelet ismeretének hiányában – a fémzárolt vetőmaggal elvetett területek termésminősége eredményesen fogja befolyásolni.

2004-re a vetőmag-szaporítóknak *fel kell mérni a felújítás csökkenése miatt visszaeső vetőmagigény követelményeit*. Csökkenteni kell a szemlebejelentéseket, a vetőmag-tisztítást, a fémzároltatást, vagyis a vetőmagkínálót. Természetesen ez a bevételek kiesését jelenti, de legalább a költségek is elmaradnak, és mérsékelhető a ráfizetés.

Felmerült bennem azonban egy-két kérdés. Igaz-e, hogy a termelők meghatározó része a vetőmag-felújítás elhagyásával fog a rendeletmódosításra reagálni? Igaz-e, hogy a gazdálkodók jelentős részére nem a szakmai tudás, felkészültség alapján, hanem a pénz hiánya miatt fogja a vetésre felhasznált mag minőségét eldönteni?

Részt vettem egy gazdálkodó szervezet (nevezem „A”-nak) évzáró-évnitó rendezvényén. A szervezet malommal is rendelkezik. Elhangzott, hogy meghatározott búzafajták vetőmagját forgalmazzák és visszavásárolják a teljes termést. Az áru-

tömeget részben saját malmukban dolgoznak fel, és lisztként értékesítik. Mindezt el tudnak adni, mert a liszt minősége azon túl, hogy jó, még állandó is. Így a velük üzleti kapcsolatban lévő pékségek folyamatosan, mindig állandó minőségben kapnak alapanyagot és tudnak kenyeret előállítani. Az „A” szervezet azt mondja, hogy a búza értékesítése, exportálása sem jelent nekik problémát, mivel a határon túli malmok is tisztában vannak a megbízható minőségű, és teljesen egyöntetű (fajtatiszta) búza feldolgozási előnyeivel. „A” tovább növeli búzatermelését, felvásárlási kapacitását. Mint megtudtam „A” üzletpolitikája nem egyedi eset.

Természetesen e mögött komoly szakmai felkészültség, igen sok munka és az eredmények okszerű felhasználása áll.

Az EU csatlakozás számunkra azt jelentheti, hogy beengednek egy nagyobb, jobban felszerelt versenypályára. Rajtunk múlik, hogy hány versenyzőnk („A” és partnerei) tud talpon maradni, és hányan lesznek kénytelenek feladni a versenyt. Azt pedig tudomásul kell venni, hogy minden verseny győztesekből és vesztesekből áll. Akik nem képesek, vagy nem hajlandók mindent elkövetni a győzelmi érdekében, azokra a 40%-os felújítási kötelezettség csak időszakos kényszerítő eszköz lehet, a józan, a tudatos gazdálkodást a jogszabályi intézkedés nem tudja pótolni.

Vetőmag-előállítási, forgalmazási oldalról tehát – a vetőmag-kínálati piac fenntartásán túl –, tudatosítanunk kell minden gazdálkodóban a minőségi vetőmaghasználat és az árutermék minősége, mennyisége közötti szoros összefüggést.

A biovetőmag-termesztés akadálya a bio-termesztők fizetőképessége volt. A biovetőmag előállítás költsége 150–200 százaléka a normál vetőmagnak. Biovetőmag nélkül pedig nem beszélhetünk ökológiai gazdálkodásról, mert ez a fejlődés megállítását, hanyatlását és a teljes piaci versenyképtelenséget jelenti. Ha a gazdálkodó saját termését használja fel vetőmagként nem élvezheti a nemesítés, a tudomány semmilyen előnyét. A problémát szakembereknek nem kell elmagyarázni. A 3/2003. (I. 24.) FVM rendelet 70. § először vette figyelembe a fentieket, és a biovetőmag-termesztésre 30–50 000 Ft/ha támogatást tesz lehetővé.

Ez azt jelenti, hogy a jövőben minden ökológiai gazdálkodónak tudomásul kell venni, hogy csak akkor lesz áruja bioként minősítve, ha megfelel a biovetőmag használat követelményeinek.

Még hová van, de már most kell keresni a biovetőmag termelőikkel a kapcsolatot, hogy 2004-ben a követelményeknek mindenben megfelelő ökológiai gazdálkodást tudjunk folytatni.

Dr. Hullán Tibor

HÍREK

2002-ben export céltermeltetéshez 537 129 kilogramm anyagmag került behozatalra.

„Nyilatkozatot” a Vetőmag Termék Tanács 30 szántóföldi és 14 egyéb növényfaj, mintegy 130 fajtájára adott ki.

2002-ben, Magyarországon, nem minősített fajták export céltermeltetésével 33 cég foglalkozott.

Az importált anyagmag tömege alapján 10,7 százalékos növekedés állapítható meg a 2001. évhez viszonyítva.

Az export céltermeltesben változatlanul a kukorica, a mustár, az olajretek fajok vetőmagtermesztése a meghatározó.

A Vetőmag Termék Tanács Kalászos Szekció Bizottsága a Magyar Vetőmagkereskedők Szövetsége Kalászos Gabona Szekciójának javaslatára alapján **2003. évre az alábbi II. fokú tavaszi kalászos vetőmag** irányát határozta meg.

Megnevezés	Ft/tonna
Felvásárlási ár	42 000
Nagykereskedelmi árrés (10 %)	4200
Licencdíj	4520
Csávázás	7680
Összesen	58 400

Az árra 12 % ÁFA kerül felszámításra.

A fenti ár középpár. A Vetőmag Termék Tanács Kalászos Szekció Bizottsága a vetőmag-forgalmazók felé javasolja, hogy az 58 400 forint/tonna irányártól 5 százalékkal nagyobb mértékben ne térjenek el.

Őszi kalászosok vetőmag-szaporításai és fémzárolási tapasztalatai 2002-ben

A 2000. év az utóbbi idők legnagyobb őszi kalászos fémzárolt vetőmagmennyiségével, a 2001. év pedig a rég nem tapasztalt nagyszámú vetőmag-szaporító területével tünt ki az elmúlt 10 év átlagában. A kiemelkedő számok, eredmények után 2001 év őszén kíváncsian vártuk, folytatódik-e ez a fokozott kalászos „vetőmag-előállítási kedv”, vagy – mint minden un. csúcsrajáratás után – törvényszerűen „hanyatlás” következik be. Nézzük a szaporító területek, fémzárolások 2002. évi alakulását fajonként.

Az 1999. évi jelentősen lecsökkent (43.572 hektáros) őszi búza vetőmag-előállító terület a kedvezőbb közgazdasági körülmények miatt, mint például az áru búza magasabb piaci ára; a különböző hitelkonstrukciók; a fémzárolt vetőmaghasználat, mint a földalapú támogatás feltétele; a vetőmag-minősítési díjak 50 százalékos visszaigényelhetősége; megnövelte az őszi kalászos vetőmagok iránt a keresletet. A szaporító területek, amely 2000. év őszén már 183 212 tonna alkalmas minőségű fémzárolt őszi búza vetőmagot adtak. Ilyen mértékű fémzárolás utoljára 1988-ban volt (190 538 tonna).

Ez a nagy mennyiség már nem talált maradéktalanul gazdára 2000. év őszén. (körülbelül 25 000 tonna ókészlet maradt.) Az 1999/2000. évben megtermelt nagy mennyiségű magasabb szaporulati fokú (Elit, I. szap. fokú) vetőmagtélételek hatására 2000/2001-ben a szaporító terület tovább nőtt, meghaladta a 65 000 hektárt. A nagy termésátlaggal betakarított rekord mennyiségű termés (327 420 tonna), valamint az áthúzódó ókészlet jelentős túlkínálatot teremtett 2001. év őszén őszi búza vetőmagból. Ráadásul rontotta az értékesítési lehetőségeket a fizetőképesség csökkenése, az áru búza alacsony piaci ára.

Mindezek következtében 2002-ben jelentősen visszaesett a vetőmag-előállító terület (54 488 hektár). A legnagyobb

mértékű csökkenést Jász-Nagykun-Szolnok- Heves és Hajdú-Bihar-Szabolcs-Borsod térségekben tapasztaltunk. A szántóföldi szemléken 53 231 hktár kapott alkalmas, míg a vetőmag-előállítások 2,3 százaléka alkalmatlan minőségű lett, szemben 2001-gyel, amikor ez az arány 3,2 % volt. Arányaiban csökkent a kizárás, annak ellenére, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan a 2001/2002 tenyészidőszak sem volt mentes időjárási anomáliáktól. Az igen szerény téli csapadék után főleg az ország keleti felében, tavasztól június végéig minimális csapadék hullott. A rendkívüli szárazság májusban és júniusban még hőségnapokkal is párosult. Ezen időjárási tényezők az alkalmatlansági okok részarányát is jelentősen megváltoztatta az előző évhez képest (1. sz. ábra).

A tavaszi aszályos időjárás következtében gyengén bokrosodó, alacsony szárú, rövid kalászu (1/3–1/4 része terméketlen) növényállomány alakult ki. Míg 2002-ben a második leggyakoribb kizárási okként szereplő fejletlenség és kiegyenlítetlenség miatti együttes arány 23,5 százalék, addig 2001-ben ez mindössze 5 százalékvolt. A fejletlenebb, ritkásabb állomány gyomelnyomó képessége jelentősen lecsökkent, így a gyomosság (előforduló uralkodó gyomfajok: vadzab, tarackbúza, apró szulák, nád) miatti kizárások részaránya szintén növekedett 2001 évhez képest. Viszont a csapadékszegény időjárás gombabetegségek miatt 2002-ben nem okozott kizárást, mely 2001-ben: 16 százalékot tett ki. 2001-hez hasonlóan tavaly is gyakorta szerepelt kizárási indokként az elemi kár miatti alkalmatlanság. (10,9 %) például: Heves megyében a májusi jégkár lehetetlenítette el a minősítést.

A vetőmag-szaporító területen 100 fajtát illetve fajtajelöltet szaporítottak 2899 táblán. Az átlagos táblanagyság 1993-ban 36,3 hektár, 1997-ben 22,8 hektár és tovább csökkenve 2002-ben ez már csak 18,7 hektárt tett ki. A fajtaszám a tavalyi évhez képest eggyel csökkent. Az előző évekhez hasonlóan a vetőmag-előállító terület nagy részét (68,1 százalékot) 12 fajta foglalta el (1. sz. táblázat). Növelte részesedését az Mv Magdaléna. Utoljára 1994-ben fordult elő (GK Öthalom: 14,6 százalék), hogy a vezető fajta részesedési aránya meghaladta a 14 százalékot.

Aszályos évjáratban a termésbecslés nagyon nehéz, hiszen nagy a szorult, aszott szemek aránya. Az esetek nagy százalékánál fölébecsülünk. Így történt ez 2002-ben is. A becslőnél (4796 kg/ha) kissé rosszabb lett a tényleges termésátlag: 4515 kg/hektár, a 2001 évi termésátlagnál közel 6 mázsával lett kevesebb. A csapadékkal jobban ellátott Dél-Dunántúlon, valamint Fejér, Csongrád és Hajdú-Bihar megyék területén születtek 8 tonnát meghaladó termésátlagok is. A leggyengébb eredményeket (1500 kg/hektár alatt) regisztráltunk azonban Jász-Nagykun-Heves, Békés és Pest megyék egyes tábláin. A tényleges termés mennyisége 240 360 tonnát tett ki (2. sz. táblázat).

2002-ben az őszi búza fémzárolása során összesen 7802 tételt fémzároltunk 161 398,9 tonna mennyiségben. Ez 7127,1 tonnával kevesebb, mint 2001. évben. A csökkenést azzal magyarázhatjuk, hogy a 2001. évi rossz tapasztalatok (körülbelül 23 000 tonna eladatlan készlet) óvatosabban tette a fémzárolatókat és csak tényleges megrendelésre csávázták és fémzárol-

1. sz. táblázat: Őszi búza fajtaarányok a szemlélt alkalmas minőségű területek alapján

2002	2001	2000	Fajta	2000 %	2001 %	2002 %
1.	1.	2.	Mv Magdaléna	9,0	11,2	14,3
2.	3.	19.	Mv Csárdás	1,5	7,7	13,3
3.	2.	1.	Jubilejnaja 50	9,2	7,9	7,6
4.	4.	3.	Mv Magvas	7,8	6,9	6,7
5.	6.	7.	GK Kalász	4,8	5,2	5,2
6.	5.	6.	GK Élet	5,0	6,1	5,0
7.	31.	-	Mv Palotás	-	0,6	3,5
8.	25.	62.	Lupus	0,08	0,8	3,0
9.	12.	21.	GK Garaboly	1,3	2,1	2,8
10.	7.	4.	GK Öthalom	6,2	5,1	2,5
11.	10.	8.	Mv Pálma	3,9	2,3	2,1
12.	15.	23.	Ludwig	1,0	1,9	2,1

2. sz. táblázat: Őszi búza fémzárólagi mennyiségének megoszlása szaporulati fokokként 2002. évben

Szaporulati fok	2002. évi nyerstermés tonna	Fémzárólag összesen tonna	Ebből szabványos és engedményes tonna	
			Belföld	Export
törzs keverék	-	0,046	0,046	-
szuper elit	89	26,5	26,3	-
elit	3819,2	2546,3	1922,3	577,3
I. szap. fok	15 427	14 674,9	13 939,8	110,6
II. szap. fok	221 024,8	144 149,1	136 972,6	641,2
Összesen:	240 360	161 398,9	152 861	1331,1

tatták le tételeiket. A szabványos minősítésű és engedményes vetőmag mennyisége 153 192,1 tonna. Ebből az export célú fémzárólag 338,9 tonnával kevesebb, mint 2001-ben (1.331,1 tonna). A fémzárólagi kihozatal (szabványos + engedményes mennyiség/tényleges nyers termés) így 2002-ben 64 százalék lett, ami 2001-ben – köszönhetően a nagy termésnek – mindössze 48 százalék volt. Rontotta azonban ezt a kedvező változást az a tény, hogy a szabványos és engedményes fémzárólag mennyiségéből 12 832,2 tonna még a 2001. évi ókészlet átzárásából adódott. Így, összesítve, a 2002. évi nyers termés 59 százalékából lett szabványos és engedményes vetőmag 2002. év őszén.

A szabványos és engedményes vetőmagmennyiségek alapján az első 12 fajta sorrendje a következő: Mv Magdaléna 16,6 %, Mv Csárdás 14,7 %, Jubilejnaja 50 7,2 %, Mv Magvas 6,6 %, GK Kalász 5,4 %, GK Élet 4,2 %, Mv Palotás 4,1 %, Lupus 3,7 %, GK Garaboly 3,1 %, GK Óthalom 2,4 %, Ludwig 2,1 %, Mv Pálma 2,1 %.

Bács-Kiskun, Fejér-Veszprém, Győr-Moson-Sopron és Tolna megyékben 10 százaléknál magasabb volt az alkalmatlan minősítésű vetőmagmennyiségek aránya.

Általánosságban kijelenthető, hogy 2002-ben konkrét fajták nagyszámú tételeinél léptek fel csírázóképeségi és áthullási problémák. A Vetőmagfelügyeleti

Főosztály a térségi fajtaigény kielégítésére több tétel esetén is súlypótlékos engedményeket adott ki a fajtatulajdonos hozzájárulása esetén.

2001. évi területekkel összehasonlítva az őszi kalászos növényfajok közül csak az őszi durum búza vetőmag-szaporító területe nőtt 2002-ben, köszönhetően az 1999 óta tartó durum árutermő területnövekedésnek. A vetőmag-szaporító terület nagysága 1004,7 hektár, mely 228,7 hektáros növekedést jelent az előző éhez képest. A szántóföldi ellenőrzésen és minősítésen mind az 1004,7 hektár alkalmas minősítést kapott. 43 táblán 8 fajta vetőmag-előállítás folyt. A 3815 kg/hektár átlagtermés melletti ténylegesen betakarított nyers vetőmagtermés 3833,4 tonna, ami 247,4 tonnával több, mint 2001-ben.

119 vetőmagtétel fémzárólagára került sor 2520 tonna mennyiségben, melyből 490,1 (19,8 %) tonna (2001=810 tonna) kapott a vizsgálatokat követően alkalmatlan minősítést alacsony csírázóképeség miatt zömmel a Dél-Dunántúlon és Fejér megyében. A 2002. év őszén is megnyilvánuló nagy keresletre tekintettel, engedményezésben részesült 240,1 tonna vetőmag.

A szabványos és engedményes mennyiségéből az export célú 243 tonna volt. A fémzárólagi kihozatal 59 % lett, szemben a tavalyi 62 százalékkal. A szab-

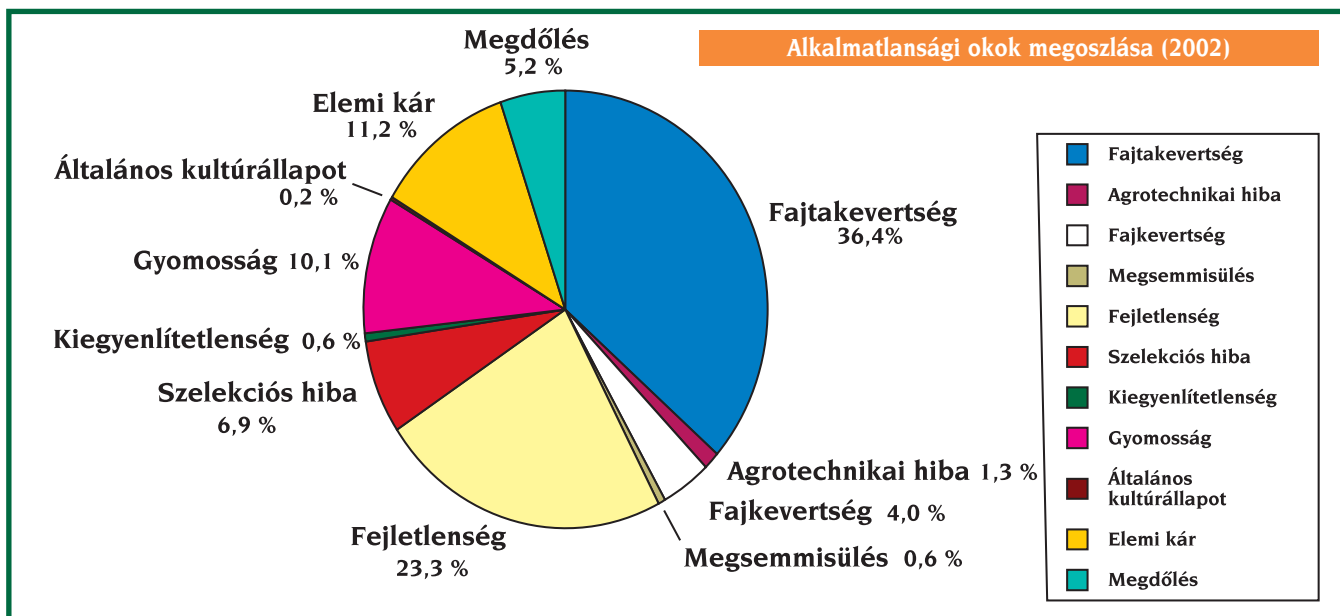
ványos és engedményes mennyiség 96,3 százalékát a GK Bétadur és a Radur őszi durum búza fajták adták.

Az 1999 óta tartó őszi árpa vetőmag-előállító területnövekedés 2002-ben megállt. Vetőmagja iránt 1999. és 2000. év őszén élénk kereslet nyilvánult meg. Ennek következményeként 2001-ben az őszi árpa vetőmag-szaporító területe már 8092,8 hektárra nőtt. Összehasonlítással, mindössze csak 1990-ben (9312 hektár) és 1994-ben (9065 hektár) volt nagyobb területen vetőmag-szaporítás. Ez a jelentős növekedés 2001-ben kiemelkedő termésátlaggal párosult (5017 kg/hektár), ami túlkínálathoz vezetett. 2001. év őszén jelentősebb körülbelül 2000 tonna maradvány készlet halmozódott fel. 2002-ben szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben 7245 hektár részesült. Alkalmatlan minősítést 415 hektár kapott. Ebből kiegyenlíthetlenség (24,1 %), fejletlenség (18,8), gyomosság (16,9 %), fajtakevertség (16,9 %), fajkevertség (14,2 %), általános kultúrállapot (7,9 %) és elemi kár (1,2 %). Ez a kizárási arány több mint 1 százalékkal meghaladja a 2001. évi kizárást. A növekedés a vírusfertőzések és élettani problémák együttes fellépésének volt köszönhető 2001/2002 tenyészidőszakában. A vetőmag-előállításoknál Vas, Győr-Sopron, Pest és Fejér megyékben tapasztalhattunk gyakrabban fejletlen, kiegyenlíthetetlen, gyomos táblákat – általában a korai vetéseknél. A 39 államilag minősített árpafajtából és fajtajelöltből 390 táblán folyt vetőmag-előállítás.

6830 hektár alkalmas minősítési területről 27 099 tonna termést takarítottak be, mely 3968 kg/hektár átlagtermést jelent. Utoljára ilyen alacsony termésátlag 1996-ban volt. Az átlagtermés 1049 kg/hektár csökkenése mellett közel 11 596 tonnával kevesebb kombájntiszta vetőmag termelt 2002-ben, mint 2001-ben. A termésátlagok nagyon szórak a megyén belül is. A legnagyobb termésátlagokat (7–8 tonna/hektár) a Dél-Dunántúlról és Fejér megyéből jelentették. A legkisebb átlagokról, melyek 1000 kg/hektár körüliek voltak, Jász-Nagykun-Szolnok térségéből tájékoztattak bennünket. A szántóföldi problémák ellenére a fémzárólagra előterjesztett vetőmagtétel minőségével nem volt különösebb gond.

2002. év második felében 1000 tételt fémzárólag 19 673,2 tonna mennyiségben. Alkalmas minősítést és engedményezést 19 025,8 tonna kapott. Ebből a megújító fémzárólag 1403 tonnát tett ki. E számok alapján, őszi kalászosok közül, az őszi árpának a fémzárólagi kihozatala: 65 százalék volt 2002 év őszén. Alkalmatlan minősítésben 647,4 (3,3%) tonna részesült alacsony tisztaság és csírázóképeség miatt.

Sorrendben az első tizenkét fajta, mely a szabványos és engedményes vető-

magmennyiségek 76,8 százalékát adja, a következő:

Angora, Nelly, Petra, Botond, Rex, GK Rezi, Plaisant, Carola, Bogesa, KH Viktor, Anita, KH Korsó.

Szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben 1001,5 hektár őszi rozs vetőmag-szaporítás részesült, mely alkalmas minősítést kapott. őszi rozs táblákon termésdepressziót okozott a szárazság. A szántóföldi szemléken a becsült termés 2816 kg/ha, a tényleges termés pedig már csak 2325 kg/ha volt. A termésmennyiség 776,4 tonnával kevesebb az 2001. évinél: 2328,6 tonna.

15,4 hektáros átlagos táblaméret mellett 65 táblán 7 államilag elismert és 1 export céltermesztéses fajta vetőmag-szaporításra került sor.

2002-ben összesen 1824,2 tonnát fémzároltunk. A vetőmag minőségével Hajdú, Szabolcs és Bács-Kiskun megyében volt zömmel csírázóképeségi probléma. A Vetőmagfelügyeleti Főosztály, figyelembe véve azt, hogy a rendkívül alacsony termés következtében hiány lépett fel őszi rozs vetőmagból, engedélyeket adott ki. A szabványos és engedélyes fémzárolt mennyiség összesen 1559 tonna. Ebből exportra 235 tonnát fémzároltak.

A fajták közül a legnagyobb szabványos és engedélyes vetőmagmennyiségekkel rendelkező fajták a következők: Kisvárdai 1, Amilo, Lovászpatonai, Matador. Ezen fajták együttes részaránya 67,2 % volt.

Az elmúlt évhez hasonlóan *hibrid rozs-nál* 2002-ben is területcsökkenést tapasztaltunk: 433 hektár. A csökkenés 22,8 százalékot jelent az elmúlt évihez képest. A 128 hektárral kisebb területen 3 fajtát szaporítottak túlnyomó részben export céltermesztési céllal 13 táblán, amely al-

kalmas minősítést kapott. Baranya, Bács, Békés, Somogy és Tolna megyékben volt előállítás. A tényleges termés 2348 tonna volt, közel 582 tonnával kevesebb, mint 2001-ben. A kalászos fajok közül az elmúlt évekhez hasonlóan a hibridrozs adta a legnagyobb átlagtermést (5423 kg/hektár), amely 58 kg/hektár növekedést jelent az előző évhez képest. Az őszi kalászos növények közül a hibrid rozsok és a tönkölybúzáknak nőtt a termésátlaga. Ennek az az oka, hogy a szaporítások nagy részét a csapadékosabb Dél-Dunántúlon állították be.

2002 második felében hibridrozsból fémzárásra került 70 tétel 1377,1 tonna mennyiségben. Belföldre, a lezárt vetőmagmennyiségének 61 százaléka alkalmatlan minősítésben részesült alacsony csírázóképeség miatt.

A magas alkalmatlansági részarányra tekintettel, az OMMI súlypótlékos engedélyezésben részesített 119 tonnát. Szabványos fémzárásban és engedélyezésben részesült összesen 1219,4 tonna. Ebből exportra 923,8 tonnát zártak.

A kalászos növények közül az őszi tritikálé mutatta fel 2001-ben a legnagyobb mértékű területnövekedést. (4403 hektár) A 2001. évi szaporító terület több mint a duplája a 2000. évinek, az 1999. évinek pedig több mint négyszerese. Ez a megnövekedett terület 2001. év őszén, hasonlóan az őszi búzához és árpához, őszi tritikáléből is vetőmag-túlkínálatot okozott. Ennek következményeként, 2002-ben, a vetőmag-szaporító területe visszaesett 3572 hektárra. Fajkevertség (34,9%), általános kultúrállapot (33,7%), fajtakevertség (23,3%), fejletlenség (5,8%) és kiegyenlítetlenség (2,3%) miatt kapott 86 hektár (2,4%) alkalmatlan minősítést.

A szaporításban 13 fajta szerepelt. A tritikálé átlagtermése 3884 kg/hektár,

amely 798 kg/hektárral kevesebb, mint 2001-ben. A Pest-Nógrád megyei Területi Vetőmagfelügyelőség termésátlaga lett a legkisebb 2766 kg/hektárral, a Baranya-Somogy-Tolna megyei Területi Vetőmagfelügyelőség termésátlaga (4.984 kg/hektár) pedig a legnagyobb a felügyelőségek összehasonlításában.

A tényleges termés 13 540 tonna volt. Közel 7000 tonnával kevesebb, mint 2001-ben. Tavaly ősszel összesen 10 849,1 tonnát fémzároltunk. Alacsony csírázóképeség miatt nagyszámú vetőmagtétel kapott alkalmatlan minősítést Pest illetve Győr-Sopron megyében. A szabványos és engedélyes vetőmag mennyisége 10 477 tonna lett, mely csupán 850 tonnával maradt el a 2001. évi eredménytől (11 327 tonna). Ezen mennyiségből megújító fémzárásban részesült 799,4 tonna. A legnagyobb fémzáróási kihozatalt ez a faj mutatta fel az őszi kalászosok közül (71 % volt). Az első 6 fajta (GK Bogo, Kitaro, Filius, GK Marko, Presto, Lupus) adja a szabványos minőségű és engedélyes vetőmagmennyiségek 89,2 százalékát.

A 2000. év óta tartó tönkölybúza vetőmag-előállítási területcsökkenés tovább folytatódott. 2002-ben a terület az előző év hetedére esett vissza. A 2001. évi 1223 hektárral szemben tavaly mindössze 160,4 hektáron, 11 táblán állítottak elő tönkölybúza vetőmagot, mely alkalmas minősítést kapott. 2 államilag minősített fajtát és egy fajtajelöltet szaporítottak 2002-ben csökkent a fémzáróási mennyisége is az előző évhez képest, ha nem is olyan mértékben, mint a terület. Tavaly 435,9 tonnát fémzáróáltak, mely közel 100 tonnával kevesebb, mint 2001-ben. Alkalmatlan minősítésre nem került sor. Exportra 101,1 tonnát fémzáróáltak.

Benke Zoltán
OMMI

PÁLYÁZAT

A TIG Kht. Vetőmag-tartalékolására

1. A Pályázató neve, címe:

Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság /TIG Kht./

1053 Budapest, Vámház krt. 2.
/Telefon: 1-318-28-91, telefax 1-266-48-20, Előadó: Lelkes Zoltán/.

2. A pályázat tárgya:

Államilag minősített, piaci értékítélet alapján keresett és a következőkben részletezett növényfajok 2003. évi termésű vetőmagjai:

Őszi búza, hibridkukorica, napraforgó, étkezési-, takarmány-, és zöldborsó, szója, száraz-, és zöldbab, lucerna, vöröshere, paprika, vöröshagyma, valamint fűfajok vetőmagjai tekintetében.

Elbíráláskor előnyt élveznek a hazai nemesítésű és/vagy fajtafenntartású, Magyarországon előállított vetőmagvak. A Bíráló Bizottság fenntartja magának a jogot az előzőekben nem részletezett további fajok – esetenkénti – tételes kedvező elbírálására is.

A Pályázónak a pályázatán a következőket szükséges szerepeltetni:

A) NÖVÉNYFAJ/FAJTA MEGNEVEZÉSE;

B) 2003. ÉVI TERMÉSŰ;

C) VETŐMAG TERVEZETT MENNYISÉGE, AJÁNLATI EGYSEGÁR (megközelítőleg a nagykereskedelmi zsákos ár 50–60 százalékán számolva);

D) AJÁNLATI ÖSSZÉRTÉK;

E) TÁROLÁSI HELY MEGNEVEZÉSE;

F) TIG KHT. KÉSZLETRE VONATKOZÓ BIZTOSÍTÁSI ENGEDMÉNYEZŐ NYILATKOZAT KIÁLLÍTÁSÁNAK VÁLLALÁSA PÁLYÁZÓ TELEPHELYÉN TÖRTÉNŐ TÁROLÁS ESETÉN (7. pont szerint);

G) SAJÁT NEM FORGATHATÓ VÁLTÓ KIÁLLÍTÁSÁNAK VÁLLALÁSA (8. pont szerint).

A felsorolt adatok, nyilatkozatok hiánya esetén a Bíráló Bizottság nevében a TIG Kht. a Pályázót írásban hiánypótlásra kéri fel, a hiánypótlás felkérésétől számított 5 munkanapon belüli visszajelzéssel. Ez időpontig a pályázat végleges elbírálásra nem kerül. Ha a közölt időpontig hiánypótlás nem történik meg, a Bíráló Bizottság a pályázatot semmisnek tekinti.

3. A pályázat beérkezésének határideje: 2003. május 15.

4. Szakmai igazolás:

A Pályázó az ajánlattételkor és a betároláskor tagja a Vetőmag Terméktanácsnak.

5. Pályázatok elbírálása:

A 3. pontban megjelölt határidőre a Pályázató címére zárt borítékban beérkezett ajánlatokat a Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium és a Vetőmag Terméktanács tagjaiból alakult Bíráló Bizottság 2003. június 15-éig elbírálja. A bírálat eredményéről a TIG KHT. a Pályázókat 2003. július 15-éig levélben kiértésíti és az érintett tételekre vonatkozóan adásvételi szerződés-tervezetet küld.

6. A teljesítés határideje:

Az OMMI vetőmag-minősítő bizonyítványok átadásával folyamatosan 2004. január 15-éig bezárólag.

A betároláskor a Pályázó kizárólagos tulajdonát képező vetőmagnak 90 naptári napnál nem régebbi érvényes OMMI bizonyítvánnyal kell rendelkeznie.

7. A teljesítés, tárolás helye:

TIG Kht. telephelye, vagy a Pályázó saját tulajdonú 24 órás élő erős őrzés-védelemmel ellátott telephelye, amennyiben a telephely egyedi elbírálás esetén a TIG Kht. tárolási feltételeinek megfelel. A Pályázó telephelyén történő TIG Kht. készlet tárolásakor érvényes raktár és készletbiztosítás szükséges.

8. TIG Kht. pénzügyi ellenszolgáltatásának feltételei:

A pályázaton kedvezően elbírált tételekre vonatkozóan, a Pályázóval a TIG Kht. adásvételi és a Pályázó telephelyén történő művi tároláskor tárolási szerződést köt. Az adásvételi szerződéshez a Pályázó a tárolási, teljesítési biztosítékként a készlet betárolását megelőzően csatolja a szerződés értékének 150 százalékával megegyező saját, nem forgatható fedezeti váltót. A szerződésben meghatározott teljesítési helyre a Pályázónál betárolt TIG Kht. által készletre vett árukészlet áfával növelt ellenértékét, a számla TIG Kht. általi kézhezvételét követően 10 banki napon belül átutalja az OMMI szerint szabványos minősítéssel rendelkező tételekre.

9. Egyéb információk:

Az elfogadott pályázatok alapján a TIG Kht. betárolásába kerül vetőmagvakat a Pályázó 2005. január 31-ig a betároláskori vetőmagérték + felár + áfa értékben köteles visszavásárolni. Felárszámítás a betárolást követően a szállítói számla ellenértékének TIG Kht. általi átutalásától kezdődik, ennek értéke a tárolási idő alatt érvényes jegybanki alapkamat + 2 százalék az áru nettó értékére vetítve.

Dr. Nagy István

mb. kereskedelmi vezérigazgató-helyettes

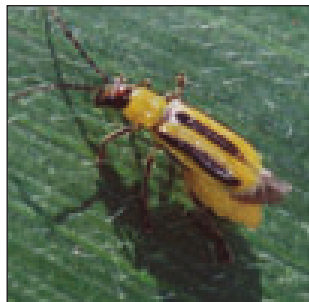
Hidas traktor a kukoricabogár ellen

A kukoricabogár ismert okok miatt igen veszélyes kártevője a hibrid-kukorica előállításnak. Eredményes védekezést össze kell hangolni a címerezési munkákkal és egyéb környezetvédelmi előírásokkal. Az állomány-védekezés legjobb földi eszköze a hidas traktor. Felkértük a Pioneer Hi-Bred Mo. Rt.-t, hogy a géppel szerzett tapasztalatairól adjon tájékoztatást.

Közel hatvanéves tapasztalattal tervez, gyárt és forgalmaz az Iowa állambeli Hagie Manufacturing Company önjáró, nagy hasmagasságú szántóföldi permetezőgépeket. Ezek a négykerekes, stabil felépítésű, a XXI. század műszaki és munkabiztonsági követelményeinek messzemenően megfelelő gépek komoly szerepet játszhatnak a napjainkban egyre nagyobb károkat okozó kukoricabogár elleni védekezésben.

A szórókeret elhelyezése a legszembe-tűnőbb szemmel látható különbség a jelenleg üzemben lévő permetezőkkal szemben. A Hagie gépeken a keretet a gép elé szerelik. Ez lényegesen javítja a munka minőségét és megkönnyíti a gépkezelő munkáját. A vezetőknek nem kell forognia ha a szórófejeket akarja megnézni, folyamatosan előre tud koncentrálni ami lehetővé teszi a tökéletes iránytartást.

Hím és nőstény kukoricabogár

A már említett több évtizedes fejlesztőmunka legfontosabb eredményei közül a legfontosabbak a következők:

■ A 185 cm-es (!) szabad hasmagasság a gép alváza alatt. Ez lehetővé teszi a kukoric sorok közötti munkavégzést, vegyszerezést, folyékony műtrágya kijuttatást, egészen a betakarítás előtti napig.

■ Dupla vegyszertartály biztosítja az alacsony súlypontot, a tökéletes súlyelosztást, a stabilitást és igény esetén, a két különböző típusú illetve töménységű vegyszer bekeverésének lehetőségét.

■ Légrugós, független kerékfelfüggesztés teszi lehetővé a gép sima járását közúton akár 45 km/h-s biztonságos hala-

dási sebességre képes és csökkenti a járószerkezet kopását.

■ A maximálisan por- és hangszigetelt fülke, a légrugós vezetőülés, az ergonomikusan kiképzett kezelőegységek optimális munkafeltételeket teremtenek a vezető számára.

■ A legfontosabb alkotórészek, a Magyarországon közismert, megbízható gyártók (Cummins, Sauer, Eaton) termékei.

■ A különböző munkaszélességekben kapható szórókeret összehajtása, illetve kinyitása természetesen a vezetőfülkéből oldható meg.

■ Külön rendszer áll rendelkezésre, a munkavégzés utáni tisztavízrel történő átmosásra, figyelembe véve a környezetvédelmi előírásokat.

A hazai feltételeknek, körülményeknek a Hagie termékei közül két típus felel meg leginkább. A két típus (284 XP, 2100) legfontosabb műszaki paramétereit a táblázat tartalmazza.

A gép külön megrendelésre alacsony nyomású, talajkímélő, esetleg 45 cm-es sortávolsághoz való keskeny kerekkel is felszerelhető. Kihasználtságát nagyban növeli a szintén opcióban kapható címerező adapter is.

Technológiai előnye a nagymennyiségű permetlével (250–300 liter/ha) való permetezés. Ugyanis e nélkül nem végezhetünk hatékony munkát a Diabrotica elleni védekezésben.

Teljesítménye 10–12 ha/óra a kiszolgálástól, permetlé mennyiségétől függően. Természetesen alacsony kultúrában is jól használható.

A Pioneer Hi-Bred Magyarország Rt. tulajdonában már három éve működik két Hagie típusú permetezőgép. Megbízhatóságával, igénytelenségével, alacsony üzemanyag fogyasztásával elégedettek használói.

Hatékony védekezés hidas traktoros permetező nélkül nehezen képzelhető el, hiszen nagyon fontos a nagy vízmennyiség és a környezetvédelmi szempontoknak való megfelelés.

Boncok Lajos

termelési igazgató

Timár Attila

műszaki igazgató

PIONEER Hi-Bred Magyarország Rt.

Szarvasi Vetőmagüzeme

A Hagie két típusának (284 XP, 2100) legfontosabb műszaki paramétereit

	284 XP	2100
Motor	152 LE Cummins	200 LE Cummins
Szórókeret	18, 24, 27 m, 3 vagy 5 szekció	18, 24, 27 m, 3 vagy 5 szekció
Vegyszertartály	2x1500 liter	2x1900 liter
Hajtás	2 vagy 4 kerék	Három fokozatú összkerék
Haladási sebesség	max 32 km/h	max 45 km/h
Keréktávolság	356 cm	353 cm
Nyomtávolság	274–305 cm állítható	305–366 cm állítható
Szabad hasmagasság	185 cm	185 cm
Fordulási sugár	5,8 m	5,9 m
Önsúly	5566 kg	6169 kg
Keretmagasság	70–264 cm	58–257 cm
Írányár	107.640 USD	135.800 USD

**A MAGYAR
MEZŐGAZDASÁG**

MELLÉKLETE

2003. MÁRCIUS

**KIADJA A MAGYAR
MEZŐGAZDASÁG KFT.**

1146 Bp., Mirtusz u. 2.

FELELŐS KIADÓ:

Hájós László

NYOMÁS:

Veszprémi Nyomda

FELELŐS VEZETŐ:

Erdős András